

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Studijní program: 6202 - Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Pojišťovnictví

**Penzijní připojištění se státním příspěvkem
v České republice**

Supplementary Pension Insurance with State Contribution in the Czech Republic

BP – PO – KPO – 2005 22

Kateřina ŠIMÁKOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Robin Jirásko, katedra Pojišťovnictví

Konzultant: Ing. František Juřina, katedra Pojišťovnictví

Počet stran.....59

Počet příloh.....8

Datum odevzdání: 21. 5. 2005

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím bakalářské práce a konzultantem.

V Liberci dne 21. 5. 2005

.....
Kateřina Šimáková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi s vypracováním mé bakalářské práce pomohli.

Zvláště děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Robinu Jiráskovi z katedry Pojišťovnictví za odborný dohled, připomínky a čas věnovaný zpracování této bakalářské práce a také panu Pokornému z Credit Suisse Life & Pensions a slečně Veronice Šimákové z Komerční banky, a. s. za jejich ochotu, čas a poskytnuté materiály.

RESUMÉ

Cílem této bakalářské práce s názvem „Penzijní připojištění se státním příspěvkem v České republice“ je představit produkt penzijní připojištění se státním příspěvkem jako jednu z možných alternativ řešení finančního zabezpečení v postproduktivním věku.

První a druhá kapitola je věnována historii a teoretické analýze penzijního připojištění, penzijním fondům, státnímu příspěvku, daňovému zvýhodnění a zhodnocování vložených finančních prostředků.

V dalších dvou kapitolách jsou popsány Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. a Penzijní fond Komerční banky, a. s. Poté následuje kapitola, v níž je provedena komparativní analýza těchto dvou zvolených penzijních fondů.

V závěru bakalářské práce je stručně charakterizován další doplňkový produkt ke státnímu systému sociálního zabezpečení – soukromé důchodové pojištění, které je v samotném závěru této práce porovnáno s penzijním připojištěním se státním příspěvkem.

SUMMARY

The aim of this bachelor work named „Supplementary Pension Insurance with State Contribution in the Czech Republic“ is to present this product supplementary pension insurance with state contribution as one of the possibilities of financial security in old age.

The first and second part of this bachelor work is dedicated to history and theory of product supplementary pension insurance, pension funds, state contribution, tax benefits and appreciation of financial means.

The following three chapters are dedicated to two pension funds – Pension Fund Credit Suisse Life & Pensions, Inc. and Pension Fund Commercial Bank, Inc.

In the end of my bachelor work is described another product - private pension insurance. Then there is compared supplementary pension insurance with state contribution and private pension insurance.

KLÍČOVÁ SLOVA

invalidní penze	disability pension
jednorázové vyrovnání	lump sum settlement
odbytné	surrender
penzijní fond	pension fund
penzijní plán	pension plan
penzijní připojištění	supplementary pension insurance
pozůstalostní penze	survivors pension
soukromé důchodové pojištění	private pension insurance
starobní penze	old age pension
státní příspěvek	state contribution
statut	statute
výsluhová penze	retire pension

OBSAH

PROHLÁŠENÍ	4
PODĚKOVÁNÍ	5
RESUMÉ	6
SUMMARY	7
KLÍČOVÁ SLOVA	8
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	11
ÚVOD	12
1. HISTORIE PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ V ČESKÉ REPUBLICE	14
2. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ SE STÁTNÍM PŘÍSPĚVKEM V ČR	17
2.1 Účastník penzijního připojištění	17
2.2 Penzijní fond	18
2.2.1 Depozitář	20
2.2.2 Statut a penzijní plán	20
2.3 Vznik penzijního připojištění	22
2.4 Příspěvky na penzijní připojištění	23
2.4.1 Příspěvky účastníka	23
2.4.2 Státní příspěvek	24
2.4.3 Osobní účet účastníka u penzijního fondu	25
2.4.4 Penzijní připojištění a daně	26
2.5 Dávky poskytované z penzijního připojištění	29
2.5.1 Zdaňování dávek poskytovaných z penzijního připojištění	32
2.6 Změna penzijního fondu	33
2.7 Zánik penzijního připojištění	34
2.8 Hospodaření penzijního fondu	35
2.8.1 Rozdělení zisku penzijního fondu	37
2.9 Ukončení činnosti penzijního fondu	38
2.9.1 Zrušení penzijního fondu s likvidací	39
2.9.2 Zrušení penzijního fondu bez likvidace	39
2.10 Státní dozor a sankce	40
3. CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND, A. S.	42
3.1 Statut a penzijní plán VI.	43
3.1.1 Příspěvky na penzijní připojištění	43
3.1.2 Dávky poskytované penzijním fondem	44
3.2 Kde lze uzavřít smlouvu o penzijním připojištění?	46
3.3 Výhody pro klienty	46

4. PENZIJNÍ FOND KOMERČNÍ BANKY, A. S.	47
4.1 Statut a penzijní plán č. 4	47
4.1.1 Příspěvky na penzijní připojištění	48
4.1.2 Nároky z penzijního připojištění	48
4.2 Kde lze uzavřít smlouvu o penzijním připojištění?	51
4.3 Výhody pro klienty	51
5. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH PENZIJNÍCH FONDŮ	52
6. SOUKROMÉ DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ	54
6.1 Srovnání penzijního připojištění a soukromého důchodového pojištění	55
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
SEZNAM PŘÍLOH	59

SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ

APF ČR	Asociace penzijních fondů České republiky
apod.	a podobně
atd.	a tak dále
CS	Credit Suisse
CSLP	Credit Suisse Life & Pensions
č.	číslo
č. j.	číslo jednací
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
HM	hrubá mzda
KB	Komerční banka, a. s.
KCP	Komise pro cenné papíry
Kč	koruna česká
max.	maximálně
MF	Ministerstvo financí České republiky
mil.	milion
min.	minimálně
mld.	miliarda
např.	například
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
p. a.	roční úroková míra
PF	penzijní fond
popř.	popřípadě
PP	penzijní připojištění
resp.	respektive
ř.	řádek
tis.	tisíc
tj.	to jest
VZP ČR	Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky
§	paragraf
%	procento

ÚVOD

Dlouhodobým trendem nejen v České republice, ale i v celém vyspělém světě je stárnutí populace a tím i růst důchodového břemene státu v souvislosti s demografickými změnami - prodlužováním průměrné délky života, snižováním porodnosti a zároveň i poklesem úmrtnosti způsobené změnou životního stylu, zkvalitněním lékařské péče. Klesá počet lidí ekonomicky aktivních a roste počet lidí v důchodovém věku.

V roce 1948 financovalo jednoho penzistu 9,5 pracujících lidí, v loňském roce to byli již jen dva pracující a počet lidí v produktivním věku připadajících na jednoho obyvatele v poproduktivním věku bude i nadále klesat, a to neustále se zrychlujícím tempem. Podle projekce Českého statistického úřadu bude v roce 2050 jednoho penzistu „živit“ již pouze jeden pracovně aktivní.

V této souvislosti je již dnes jasné, že zvyšování důchodového věku se v roce 2013 nezastaví na stejné věkové hranici 63 let pro muže a bezdětnou ženu. Ovšem je také zřejmé, že ani při takovémto zvyšování věkové hranice není současný systém průběžného financování sociálního důchodového pojištění udržitelný, jelikož toto financování je založeno na mezigenerační solidaritě, kdy dnes vyplácené penze jsou hrazeny z příspěvků na sociální pojištění dnešních aktivních občanů. Je proto třeba do penzijního systému zapojit i soukromé spoření na důchod. Každý by si měl spořit na svůj vlastní starobní důchod a zčásti se podílet na dávkách pro současné penzisty, kteří jsou na státu závislí, jelikož tuto nepříznivou situaci nelze donekonečna řešit zvyšováním věku pro odchod do důchodu.

Cílem mé bakalářské práce je proto charakterizovat dobrovolný doplňkový pilíř systému důchodového zabezpečení – penzijní připojištění se státním příspěvkem. Penzijní připojištění je účelové spoření, při kterém účastníkovi připojištění vzniká při splnění specifických podmínek, charakterizovaných zákonem o penzijním připojištění se státním příspěvkem a penzijním plánem, nárok na výplatu sjednané penze. Penzijní připojištění se státním příspěvkem bylo v České republice zavedeno v roce 1994 a uzákoněno zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem.

První kapitolu této bakalářské práce věnuji historii penzijního připojištění, v následující kapitole provedu teoretickou analýzu tohoto produktu, přičemž budu vycházet z novelizovaného zákona o penzijním připojištění v souvislosti se vstupem ČR do EU. Poté popíši Credit Suisse

Life & Pensions penzijní fond, a. s. a Penzijní fond Komerční banky, a. s. a v páté kapitole provedu komparativní analýzu těchto dvou penzijních fondů.

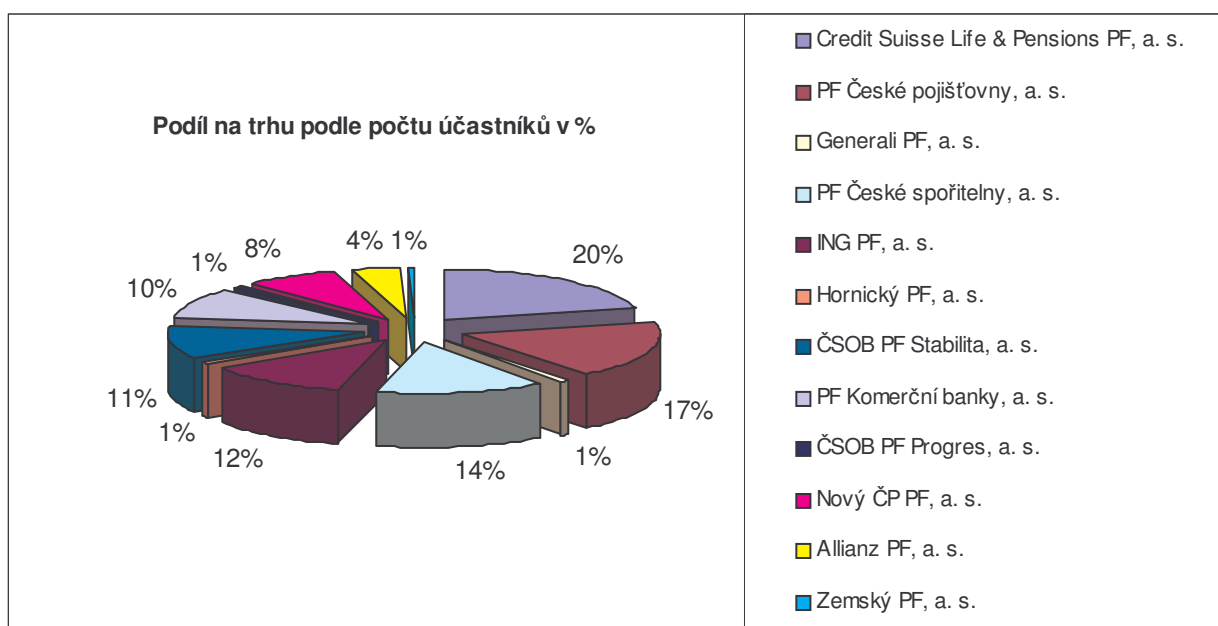
V samotném závěru práce bude stručně pojednáno o soukromém důchodovém pojištění jako o dalším doplňkovém produktu ke státnímu systému sociálního zabezpečení, které bude též porovnáno s penzijním připojištěním se státním příspěvkem.

1. HISTORIE PENZIJNÍHO PŘIPOJIŠTĚNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Česká republika byla první zemí z bývalého východního bloku, která v roce 1994 zavedla doplňkový důchodový systém - penzijní připojištění se státním příspěvkem. Již během roku 1994 a 1995 udělilo Ministerstvo financí ČR 44 licencí k poskytování penzijního připojištění. V roce 1997 vznikly další dva penzijní fondy. V současné době působí na českém trhu z původních 44 fondů již pouze jedenáct. Velká část penzijních fondů byla zrušena fúzí s finančně silnějšími penzijními fondy. Některé fondy zanikly s plnou náhradou vložených prostředků a jiné byly likvidovány s částečnou náhradou vložených prostředků. Při uzavírání smlouvy o penzijním připojištění by se potenciální klient neměl nechat zlákat pouze vidinou výhodného zhodnocení peněžních prostředků, ale měl by si především uvědomit, jaké má fond jméno, kdo je jeho většinovým akcionářem a jaká ekonomická síla za ním stojí.

Počátkem třetího čtvrtletí loňského roku byl na našem trhu nejsilnější Penzijní fond Credit Suisse Life & Pensions.

Graf č. 1: Podíly penzijních fondů na trhu podle počtu účastníků ve 3. čtvrtletí 2004

Zdroj: *Finance* [online]. [14. 2. 2005]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz>>

Počátkem října se sloučil Penzijní fond České pojišťovny s bývalým Novým penzijním fondem České pojišťovny (dříve ABN AMRO PF) a stal se tak největším tuzemským penzijním fondem současnosti. Provozní sloučení obou těchto fondů skončí v květnu letošního roku. [7]

V letošním roce slaví penzijní připojištění jedenáct let své existence v České republice. Během této doby nedocházelo jen ke změnám v počtu penzijních fondů, ale také k důležitým legislativním změnám, které stručně charakterizuje následující tabulka.

Tabulka č. 1: Vývoj penzijního připojištění v právním řádu České republiky

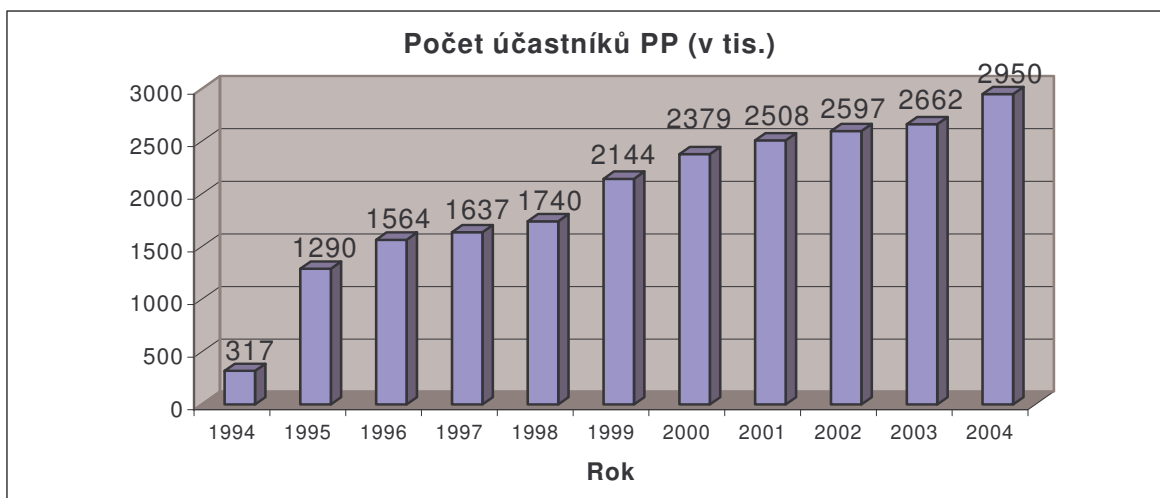
Rok	Právní předpis	Charakteristika
1994	zák. č. 42/1994 Sb.	implementace penzijního připojištění do právního řádu ČR
1996	zák. č. 61/1996 Sb.	zproštění zákonné povinnosti mlčenlivosti členů orgánů a zaměstnanců PF
1998	zák. č. 15/1998 Sb.	změny ve výkonu státního dozoru
1999	zák. č. 170/1999 Sb.	změny v produktu a státní podpoře
2001	zák. č. 353/2001 Sb.	změny v účtování PF
2002	zák. č. 309/2002 Sb.	zákaz příspěvku na PP státním zaměstnancům dle služebního zákona
2004	zák. č. 36/2004 Sb.	změny v investování PF, zpřístupnění PP cizím státním příslušníkům, zpřísnění podmínek pro získání nároku na starobní penzi, zákaz diskriminace

Zdroj: *Fincentrum* [online]. [14. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.fincentrum.cz>>

Poslední právní úpravu přinesl zákon č. 36/2004 Sb. z důvodu harmonizace práva České republiky s právem Evropské unie v důsledku vstupu naší země 1. 5. 2004 do EU.

Za povšimnutí stojí také vývoj počtu účastníků penzijního připojištění. V prvním roce existence penzijního připojištění se tohoto systému účastnilo 317 tisíc obyvatel ČR a v současné době je penzijně připojištěna už téměř třetina obyvatel České republiky (2,95 milionu), což představuje 62,5 % práceschopné populace a 29 % z celkového počtu obyvatel ČR. [8]

Graf č. 2: Vývoj počtu účastníků penzijního připojištění

Zdroj: *Liberecký den.* Č. 49. České Budějovice: Vltava – Labe – Press, 2005. ISSN 1214–8571.

Dynamický nárůst v počtu účastníků zaznamenalo PP v druhém roce své existence na českém pojistném trhu a počet penzijně připojištěných se každým rokem stále zvyšuje. Počet klientů penzijních fondů dosáhl v loňském roce počtu 2,95 milionu, což znamenalo meziroční nárůst o 288 tisíc nových účastníků penzijního připojištění. Tento trend růstu se očekává i v budoucnu, jelikož si stále více lidí začíná uvědomovat, že udržení si své standardní životní úrovně v důchodovém věku při pobírání pouze starobního důchodu ze státního systému sociálního zabezpečení je nemožné.

2. PENZIJNÍ PŘIPOJIŠTĚNÍ SE STÁTNÍM PŘÍSPĚVKEM V ČR

Penzijním připojištěním se rozumí shromažďování peněžních prostředků od účastníků penzijního připojištění a od státu poskytnutých ve prospěch účastníků, nakládání s těmito prostředky a vyplacení dávek penzijního připojištění. Je to tedy účelové spoření, při kterém účastníkovi spoření vzniká při splnění specifických podmínek nárok na výplatu sjednané penze. Připojištění mohou vykonávat pouze zvláštní instituce – penzijní fondy. [3]

Penzijní připojištění je založeno na dvou základních principech, je:

- doplňkové – prostřednictvím penzijního připojištění si účastník zajišťuje doplňkový příjem nad rámec důchodu vypláceného ze sociálního pojištění,
- dobrovolné – neexistuje žádná zřizovací povinnost, potenciální účastník se sám rozhodne, zda chce být tohoto systému účasten.

Průběh penzijního připojištění lze rozdělit do dvou fází. V první fázi účastníci pravidelně ukládají své prostředky na své osobní účty u penzijního fondu, získávají státní příspěvky a podíly na zisku penzijního fondu. Druhou fází penzijního připojištění je nejčastěji postupná výplata důchodů nebo jednorázové vyplacení prostředků, ale také může být připojištění ukončeno v případě úmrtí či invalidity účastníka.

2.1 Účastník penzijního připojištění

Účastníkem může být fyzická osoba starší 18 let:

- s trvalým pobytem na území České republiky, která uzavře s penzijním fondem písemnou smlouvu o penzijním připojištění,
- s bydlištěm na území jiného členského státu Evropské unie, pokud je účastna důchodového pojištění nebo veřejného zdravotního pojištění v České republice, která uzavře s penzijním fondem smlouvu.

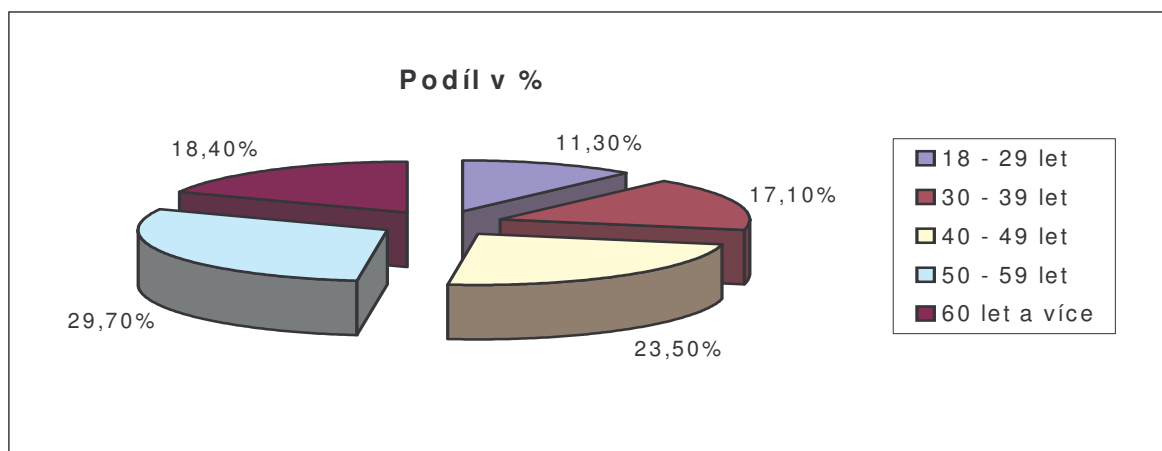
V penzijním připojištění je zakázána diskriminace účastníků z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického smýšlení atd. [4]

Účastnit se penzijního připojištění a čerpat státní příspěvek mohou tedy i pracovníci dojíždějící k nám za prací, což vede k rozšíření klientely penzijních fondů a možná to napomůže zvrátit relativní pokles nových účastníků penzijního připojištění, nikoli však absolutní, v růst. Avšak

domnívám se, že velkou překážkou pro tyto pracovníky je nutnost splnění všech podmínek, jako je doba trvání penzijního připojištění a dosažení věku 60 let.

Věkové rozvrstvení penzijně připojištěných se pohybuje od 18 let až do věku dnešních šedesátníků a žádnou výjimkou nejsou ani sedmdesátníci. Průměrný věk připojištěných přesahuje 47 let. Nejvíce zastoupenou skupinou jsou účastníci ve věku 50 – 59 let. Podíl mužů a žen je v podstatě shodný a penzijně připojištěn je každý druhý český občan v produktivním věku. [12]

Graf č. 3: Věková struktura účastníků penzijního připojištění

Zdroj: Měšec[online]. [14. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.měšec.cz>>

Nejméně zastoupenou skupinou jsou lidé ve věku 18 – 29 let. Důvodů je hned několik, tito mladí lidé financují svá studia, pořizují si vlastní bydlení a na to, z čeho budou žít v důchodu, nepomýšlejí nebo jim už zkrátka na tuto myšlenku nezbývají finanční prostředky.

2.2 Penzijní fond

Penzijní fond je právnickou osobou se sídlem na území České republiky, která provozuje penzijní připojištění. Fond může být založen pouze jako akciová společnost. Obchodní firma penzijního fondu musí obsahovat označení „penzijní fond“. PF nelze založit na základě veřejné nabídky akcií a penzijní fond může vydávat pouze akcie stejné jmenovité hodnoty znějící na jméno. Akcie penzijního fondu nesmí nabývat jeho depozitář ani právnická osoba, na jejímž základním kapitálu má depozitář více než desetiprocentní podíl, dále akcie PF nesmí nabývat zdravotní pojišťovna.

Základní kapitál fondu musí být tvořen pouze peněžitými vklady, které musí být splaceny před podáním žádosti o udělení povolení k činnosti, a jeho hodnota musí činit minimálně 50.000.000 Kč.

Ke vzniku a činnosti penzijního fondu musí fond získat povolení. O udělení povolení na základě písemné žádosti zakladatelů penzijního fondu rozhoduje Ministerstvo financí ČR po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR a Komisí pro cenné papíry.

Podstatnými náležitostmi žádosti jsou:

- obchodní firma a sídlo penzijního fondu,
- výše základního kapitálu penzijního fondu,
- věcné a organizační předpoklady pro činnost penzijního fondu,
- odborná způsobilost a bezúhonnost navrhovaných členů představenstva a dozorčí rady penzijního fondu,
- depozitář a

dále musí být k žádosti přiloženy:

- listiny prokazující založení akciové společnosti, splacení celého základního kapitálu a jeho původ,
- stanovy penzijního fondu,
- návrh statutu penzijního fondu a
- návrh penzijního plánu penzijního fondu.

O udělení povolení rozhodne Ministerstvo financí do 60 dnů ode dne doručení žádosti. Povolení se uděluje na dobu neurčitou a nelze je převést na jinou osobu. [3, 4]

V současné době působí na českém trhu z původních 44 fondů již pouze jedenáct:

- Allianz PF, a. s.,
- Credit Suisse Life & Pensions PF, a. s.,
- ČSOB PF Progres, a. s.,
- ČSOB PF Stabilita, a. s.,
- Generali PF, a. s.,
- Hornický PF Ostrava, a. s.,
- ING PF, a. s.,
- PF České pojišťovny, a. s.,

- PF České spořitelny, a. s.,
- PF Komerční banky, a. s.,
- Zemský PF, a. s.

Všechny tyto aktivní PF jsou sdruženy v Asociaci penzijních fondů ČR, což je dobrovolné zájmové sdružení právnických osob, založené 25. června 1996.

2.2.1 Depozitář

Depozitářem je banka, která vede penzijnímu fondu účty, zajišťuje mu platební styk, obchody na finančním trhu a má také velmi významnou kontrolní funkci. Sleduje veškeré pohyby peněžních prostředků na účtech fondu a fond musí svému depozitáři poskytovat pravidelné informace o svém hospodaření. Podezřelé obchody může depozitář zastavit a informovat o nich orgány státního dozoru. Penzijní fond může svého depozitáře změnit, ale tato změna musí být schválena Ministerstvem financí po dohodě s Komisí pro cenné papíry.

Penzijní fond je povinen u svého depozitáře zřídit samostatné běžné účty nebo podúčty k běžnému účtu pro:

- přijímání a vracení příspěvků účastníků na penzijní připojištění,
- poskytování a vracení státních příspěvků na penzijní připojištění,
- financování činnosti penzijního fondu,
- umístování a ukládání prostředků penzijního fondu. [3]

2.2.2 Statut a penzijní plán

Návrhy statutu a penzijního plánu patří k základním dokumentům, které musí fondy přikládat k písemné žádosti o udělení povolení ke svému vzniku a činnosti.

Statut musí obsahovat:¹

- rozsah činnosti penzijního fondu – PP vzniká na základě smlouvy mezi fyzickou osobou, která je způsobilá být účastníkem, a PF dnem stanoveným ve smlouvě a jinou činnost než PP mohou

---

¹ Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením - § 10.

penzijní fondy vykonávat, jen pokud tato činnost bezprostředně souvisí s penzijním připojištěním,

- zaměření a cíle investiční politiky penzijního fondu, zejména druhy majetkových hodnot, které budou pořízovány z peněžních prostředků penzijního fondu,
- zásady hospodaření penzijního fondu,
- způsob použití zisku,
- obchodní firmu a sídlo depozitáře,
- způsob zveřejňování zpráv o hospodaření s majetkem penzijního fondu a změnách statutu a informaci o tom, kde lze tyto zprávy obdržet.

Statut a jeho případné změny musí být schváleny Ministerstvem financí, které se o schválení radí s Komisí pro cenné papíry, jinak by byl statut neplatný.

Penzijní plán musí stanovit:²

- druhy penzí a ostatních dávek penzijního připojištění,
- podmínky nároku na dávky penzijního připojištění a jejich výplatu,
- způsob výpočtu dávek poskytovaných z penzijního připojištění,
- důvody vypovězení penzijního připojištění,
- výši příspěvků,
- podmínky odkladu nebo přerušení placení příspěvků a změny výše příspěvků,
- pravidla a způsob placení příspěvků a postup při neplacení a opožděném nebo nesprávném placení příspěvků,
- podmínky převzetí peněžních prostředků z penzijního připojištění u jiného penzijního fondu a úpravu nároků na základě tohoto převzetí,
- zásady, podle kterých se účastníci včetně příjemců penzí podílejí na výnosech hospodaření penzijního fondu.

Penzijní plán a jeho změny schvaluje Ministerstvo financí po dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí a je součástí každé smlouvy o penzijním připojištění.

---

² Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením - § 11.

Ve světě se uplatňují dva základní typy penzijních plánů:

- dávkově definovaný penzijní plán – předem je stanovena pevná dávka, kterou bude účastník PP v budoucnu pobírat a od výše této dávky je odvozena výše příspěvku, kterou bude účastník platit a
- příspěvkově definovaný penzijní plán – předem je stanoven příspěvek, který bude účastník PP, jeho zaměstnavatel nebo třetí osoba za účastníka odvádět penzijnímu fondu, a z něho vyplývá výše penze, kterou bude penzijně připojištěný po odchodu do důchodu pobírat.

Penzijní připojištění je však v podmínkách ČR založeno pouze na systému s definovaným příspěvkem. Pouze jedná-li se o invalidní penzi, může být výše této penze stanovena nejen na základě pravidel příspěvkově definovaného penzijního plánu, ale i podle pravidel dávkově definovaného penzijního plánu.

Penzijní fondy musely měnit své statuty a penzijní plány z důvodu přistoupení ČR k EU. Statut a penzijní plán musí být pro každého přístupné. [3]

2.3 Vznik penzijního připojištění

Penzijní připojištění vzniká na základě smlouvy mezi fyzickou osobou a penzijním fondem dnem stanoveným ve smlouvě. Před uzavřením smlouvy musí být budoucí účastník seznámen se statutem a penzijním plánem. Podepsáním smlouvy se fond zavazuje poskytovat účastníkovi dávky penzijního připojištění a účastník se zavazuje platit penzijnímu fondu příspěvky. Součástí smlouvy je penzijní plán, na který se smlouva odvolává a který je k ní připojen. Penzijní fond je povinen písemně informovat účastníky o změnách penzijního plánu, které se týkají nároků a dávek z penzijního připojištění. Pokud dojde ke změně penzijního plánu, stává se tato změna součástí smlouvy jen tehdy, jestliže se účastník a penzijní fond dohodli na změně smlouvy. [3, 4]

Smlouvu o penzijním připojištění lze uzavřít několika způsoby:

- tradičně na pobočce penzijního fondu,
- na dalších prodejních místech jako jsou pobočky společností stejné finanční skupiny,
- z pohodlí svého domova prostřednictvím on-line prodeje na webových stránkách zvoleného penzijního fondu.

Ve smlouvě musí být vždy sjednáno poskytování starobní penze. Účastník může ve smlouvě o penzijním připojištění určit oprávněnou osobu pro případ svého úmrtí, které vznikne právo na odbytné či pozůstalostní penzi. Oprávněná osoba může být jen jedna nebo i více, je-li určeno více oprávněných osob, musí účastník stanovit podíl jednotlivých osob.

2.4 Příspěvky na penzijní připojištění

Penzijní připojištění je založeno na pravidelných měsíčních příspěvcích, které lze na účet penzijního fondu poukazovat i za delší časová období – čtvrtletí, pololetí, rok. Příspěvky nemusí platit pouze účastník penzijního připojištění, jelikož za účastníka může tento příspěvek nebo jeho část platit po písemném oznámení penzijnímu fondu také třetí osoba:

- fyzická osoba – rodič, manžel,
- právnická osoba – zaměstnavatel.

Tyto příspěvky samotného účastníka nebo třetí osoby zakládají nárok na poskytnutí státního příspěvku, ovšem na příspěvek placený zaměstnavatelem se státní podpora neposkytuje.

2.4.1 Příspěvky účastníka

Výše příspěvků účastníka se stanovuje za kalendářní měsíc v minimální výši 100 Kč, což je částka zakládající nárok na státní příspěvek. Maximální výše příspěvku není definována. Příspěvky se platí do konce kalendářního měsíce, na který se platí. Pokud se příspěvky platí dopředu na delší období, tak musí být zaplacený do konce prvního kalendářního měsíce tohoto období. Příspěvek je považován za zaplacený, je-li do konce daného kalendářního měsíce připsán na účet penzijního fondu u jeho depozitáře. Účastník nemůže platit příspěvek současně na penzijní připojištění u více fondů.

Účastník penzijního připojištění může výši svého příspěvku změnit – zvýšit, či snížit – podle své aktuální finanční situace. Připojištěný se však může neočekávaně dostat do dočasné plné platební neschopnosti například z důvodu nezaměstnanosti, dlouhodobé pracovní neschopnosti atd. Tuto pro něj nepříjemnou situaci nemusí však řešit výpověď PP, ale může požádat fond o přerušeni nebo o odklad placení příspěvků.

Penzijní připojištění se přerušuje dnem, který účastník uvedl v oznámení o přerušení penzijního připojištění, ale nejdříve prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení písemného oznámení penzijnímu fondu. O přerušení placení příspěvků nemůže žádat každý klient, ale pouze ten, který platil příspěvky na penzijní připojištění:

- po dobu 36 kalendářních měsíců nebo
- po dobu 12 kalendářních měsíců v případě každého dalšího přerušení u téhož fondu.

Připojištěný si sám stanoví dobu přerušení placení příspěvků a v této době příspěvky neplatí. Během doby přerušení má účastník nárok na podíl na výnosech penzijního fondu, ovšem v průběhu této lhůty mu nevzniká nárok na státní příspěvky a doba přerušení se nezapočítává do celkové doby pojištění, ale doba odkladu placení příspěvků, za kterou účastník doplatil příspěvky, se do pojištěné doby započítává. [3]

2.4.2 Státní příspěvek

Penzijní připojištění je velice atraktivní produkt díky velkorysé státní podpoře, která z tohoto produktu činí jednu z nejvýnosnějších investičních příležitostí. Státní příspěvky jsou poskytovány ze státního rozpočtu, přičemž na každý kalendářní měsíc náleží každému účastníkovi penzijního připojištění, který včas zaplatil za daný měsíc příspěvek, jeden státní příspěvek. Výše státního příspěvku na kalendářní měsíc závisí na výši měsíčního příspěvku účastníka. Pokud účastník platí příspěvek za delší období než kalendářní měsíc, stanoví se výše státního příspěvku podle průměrné měsíční výše v tomto období.

Tabulka č. 2: Státní příspěvek na penzijní připojištění

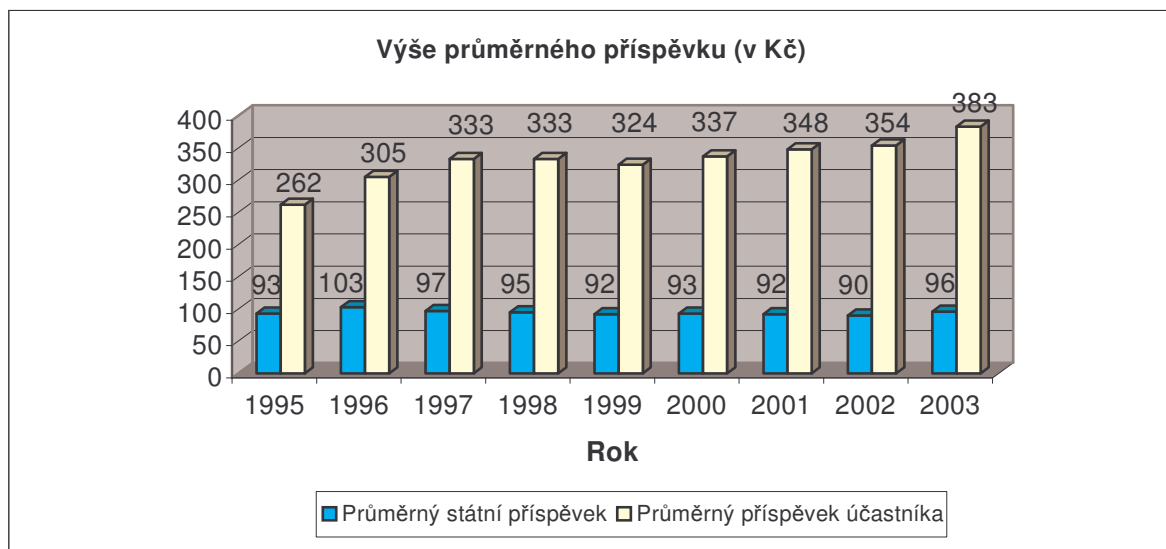
Výše příspěvku účastníka (v Kč)	Výše státního příspěvku (v Kč)
100 až 199	50 + 40 % z částky nad 100 Kč
200 až 299	90 + 30 % z částky nad 200 Kč
300 až 399	120 + 20 % z částky nad 300 Kč
400 až 499	140 + 10 % z částky nad 400 Kč
500 a více	150 Kč

Zdroj: Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

Maximální státní příspěvek obdrží klient, jehož měsíční příspěvek činí 500 Kč a více. Stát svým příspěvkem více podporuje účastníky s nižším měsíčním příspěvkem, neboť zde platí pravidlo, čím je příspěvek účastníka absolutně nižší, tím je státní příspěvek relativně vyšší.

Vybraná výše příspěvků od účastníků a výše poskytnutých příspěvků od státu se každým rokem zvyšují, jelikož kopírují každoroční nárůst počtu penzijně připojištěných, ovšem zda také roste průměrná výše ročního příspěvku klienta penzijního fondu a průměrná výše státního příspěvku, znázorňuje graf č. 4.

Graf č. 4: Vývoj průměrného příspěvku účastníka a státního příspěvku (v Kč)

Zdroj: Asociace penzijních fondů České republiky [online]. [14. 2. 2005]. Dostupné z: <<http://www.apfcr.cz>>

Průměrná výše státního příspěvku se během sledovaného období nijak výrazně nezměnila, ale příspěvky placené účastníky penzijního připojištění se zvýšily o více než jedno sto korun.

Penzijní fond písemně žádá o poskytnutí státního příspěvku souhrnně za všechny účastníky, kterým náleží státní příspěvek. Žádost je podávána Ministerstvu financí v kalendářním měsíci následujícím po skončení kalendářního čtvrtletí. Ministerstvo je povinno poukázat státní příspěvek na účet fondu do konce druhého měsíce následujícího po čtvrtletí, za které se o poskytnutí příspěvku žádá. Částky státního příspěvku poukázané penzijnímu fondu neprávem je fond povinen Ministerstvu financí vrátit. [3]

2.4.3 Osobní účet účastníka u penzijního fondu

Jak již bylo uvedeno dříve, peníze v podobě příspěvků přichází na účet účastníka penzijního připojištění z různých zdrojů, zde je jejich stručné shrnutí:

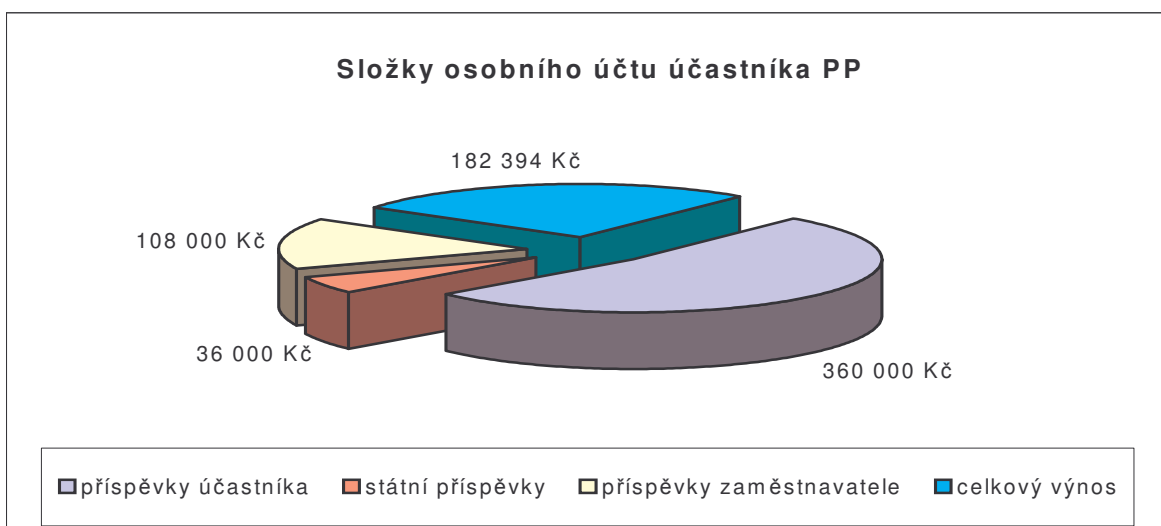
- měsíční příspěvek účastníka,

- státní příspěvek,
- případný příspěvek zaměstnavatele,
- případný příspěvek třetí osoby a
- výnosy z hospodaření fondu – finanční prostředky připojištěného se tedy zhodnocují i o podíl na zisku penzijního fondu.

Příklad č. 1: Stav osobního účtu účastníka po 20 letech

Měsíční příspěvek účastníka na penzijní připojištění je 1.500 Kč. Jeho vyměřovací základ pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti činí 15.000 Kč a zaměstnavatel mu přispívá na PP částkou odpovídající 3 % jeho hrubé mzdy. Také předpokládáme výnos 3 % p. a. po celou dobu trvání penzijního připojištění.

Graf č. 5: Stav osobního účtu účastníka PP po 20 letech

Zdroj: *Credit Suisse Life & Pensions* [online]. [11. 10. 2004]. Dostupné z: <http://www.cslife.cz>

Klient si sám za dvacet let naspořil 360.000 Kč, ale celkový stav jeho osobního individuálního účtu je ve výši 686.394 Kč.

2.4.4 Penzijní připojištění a daně

Díky penzijnímu připojištění může jeho účastník od 1. 1. 2000 platit nižší daně, což lze považovat za další stimul, který činí z tohoto produktu velice lukrativní prostředek ke zhodnocení vložených peněžních prostředků.

Částka, o kterou si může poplatník snížit svůj základ daně ve zdaňovacím období, se rovná úhrnu příspěvků zaplacených poplatníkem na jeho penzijní připojištění se státním příspěvkem za zdaňovací období sníženému o 6.000 Kč (jelikož na tuto částku je poskytován státní příspěvek). Maximální částka, kterou lze takto odečíst za zdaňovací období, činí 12.000 Kč. [5]

Připojištěný musí měsíčně platit příspěvek ve výši více jak 500 Kč, aby získal nárok na uplatnění daňového odpočtu. Ale optimální výše příspěvku, která klientovi zajistí jak požadovanou maximální výši daňového odpočtu, tak i připsání maximálního státního příspěvku, je platba 1.500 Kč měsíčně, tj. 18.000 Kč ročně. Penzijní fond automaticky po skončení kalendářního roku zašle připojištěnému potvrzení o výši zaplacených příspěvků, pokud přesáhly částku 6.000 Kč.

Konkrétní úspora na dani je pro každého účastníka penzijního připojištění rozdílná a důvodem není jen rozdílný součet příspěvků zaplacených za kalendářní rok, ale i rozdílné příjmy, jiné nezdanitelné části daně, tedy rozdílný základ daně. Příklady daňových úspor jsou propočítány na základě sazeb daně platných v roce 2004.

Tabulka č. 3: Výše úspory na dani při placení příspěvků na penzijní připojištění

Základ daně (v Kč)	Sazba daně	Úspora na dani při zaplaceném ročním příspěvku	
		12.000 Kč	18.000 Kč
0 – 109.200	15 %	900 Kč	1.800 Kč
109.200 – 218.400	20 %	1.200 Kč	2.400 Kč
218.400 – 331.200	25 %	1.500 Kč	3.000 Kč
331.200 a více	32 %	1.920 Kč	3.840 Kč

Zdroj: *Finance* [online]. [8. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz>>

Jestliže zaměstnanci přispívá na PP i jeho zaměstnavatel, tak je tento příspěvek zaměstnavatele poukázáný na účet zaměstnance u penzijního fondu osvobozen od daně z příjmů ze závislé činnosti a funkčních požitků, maximálně však do výše 5 % vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Tento příspěvek zaměstnavatele poukázáný ve prospěch jeho zaměstnance lze od 1. 1. 2000 považovat za daňově uznatelný náklad (výdaj) vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů ovšem jen do výše 3 % úhrnu vyměřovacích základů zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti za zdaňovací období nebo jeho část. [5]

Výše daňové úlevy tedy závisí na dvou faktorech - na výši příspěvku v případě, že činí alespoň 500 Kč a na velikosti vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Příspěvky placené zaměstnavatelem na penzijní připojištění zaměstnanců v jakékoli výši nepodléhají platbám jak sociálního, tak zdravotního pojištění. Je proto výhodnější nejen pro zaměstnavatele, ale i pro zaměstnance, když zaměstnavatel přispívá zaměstnancům na penzijní připojištění, než aby jim o tutéž částku mzdu zvyšoval, což vyplývá i z následujícího příkladu.

Příklad č. 2: Efekt zvýšení mzdy a úspora daňově uznatelných nákladů prostřednictvím příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance

Hrubá měsíční mzda zaměstnance, tedy vyměřovací základ zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, činí 15.000 Kč. V prvním případě zaměstnavatel zvýší mzdu zaměstnanci prostřednictvím příspěvku na PP ve výši 3 % zaměstnancovi hrubé mzdy, aby to byl pro zaměstnavatele v celém rozsahu daňově uznatelný výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů. V druhém případě navýší zaměstnavatel mzdu zaměstnanci klasickým způsobem, tj. přímým zvýšením mzdy. Též o 3 %. Zaměstnanec uplatňuje pouze nezdánitelnou část základu daně na poplatníka, v domácnosti s ním nežije žádná vyživovaná osoba a poplatník nepobírá ani plný, ani částečný invalidní důchod. Poplatník též není studentem. Výpočty jsou provedeny podle daňového zákona platného v roce 2004.

Tabulka č. 4: Efekt příspěvku zaměstnavatele na penzijní připojištění zaměstnance

Řádek číslo	Popis položky	Způsob zvýšení mzdy		Rozdíl
		příspěvek na PP	klasický	
Efekt u zaměstnance				
1	Hrubá mzda (dále jen HM)	15.000 Kč	15.450 Kč	x
2	Příspěvek zaměstnavatele na PP	450 Kč	0 Kč	x
3	Příspěvek na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti (8 % z HM)	1.200 Kč	1.236 Kč	x
4	Zdravotní pojištění (4,5 % z HM)	675 Kč	696 Kč	x
5	Nezdánitelná část základu daně na poplatníka	3.170 Kč	3.170 Kč	x
6	Základ daně zaokrouhlený na celá sta Kč nahoru (1.ř. - 3.ř. - 4.ř. - 5.ř.)	10.000 Kč	10.400 Kč	x
7	Daň ze mzdy	1.545 Kč	1.625 Kč	x
8	Čistá měsíční mzda (1.ř. + 2.ř. - 3.ř. - 4.ř. - 7.ř.)	12.030 Kč	11.893 Kč	137 Kč
9	Čistá roční mzda (12 * 8.ř.)	144.360 Kč	142.716 Kč	1.644 Kč
Efekt u zaměstnavatele				
10	Odvod příspěvku zaměstnavatele na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti (26 % z HM)	3.900 Kč	4.017 Kč	x
11	Zdravotní pojištění placené zaměstnavatelem (9 % z HM)	1.350 Kč	1.391 Kč	x
12	Měsíční odvody zaměstnavatele celkem (10.ř. + 11.ř.)	5.250 Kč	5.408 Kč	158 Kč
13	Roční odvody zaměstnavatele celkem (12 * 12.ř.)	63.000 Kč	64.896 Kč	1.896 Kč
14	Měsíční daňově uznatelné výdaje zaměstnavatele (1.ř. + 2.ř. + 10.ř. + 11.ř.)	20.700 Kč	20.858 Kč	158 Kč
15	Roční daňově uznatelné výdaje zaměstnavatele (12 * 14.ř.)	248.400 Kč	250.296 Kč	1.896

Zdroj: výpočty autora

Efekt zvýšení mzdy prostřednictvím příspěvku na penzijní připojištění nebo klasickým navýšením mzdy je téměř shodný, co se týče výše čisté mzdy zaměstnance. Rozdíl výše čistého měsíčního příjmu je nepatrný - pouhých 137 Kč. Výhodou příspěvku zaměstnavatele je, že zaměstnanec dosáhne vyšší částky pro zajištění na stáří a zároveň z tohoto příspěvku nemusí platit příspěvek na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti ani zdravotní pojištění a daň z příjmu ze závislé činnosti a funkčních požitků, čímž stoupne jeho čistý příjem, jak je na první pohled patrné z tabulky č. 4. Avšak zaměstnanec může v principu navýšení mzdy prostřednictvím příspěvku zaměstnavatele na PP spatřovat také dvě nevýhody. Zaměstnanec má sice díky příspěvku zaměstnavatele vyšší čistou mzdu, ale s příspěvkem zaměstnavatele na penzijní připojištění nemůže v okamžiku výplaty mzdy disponovat. Druhou nevýhodou je, že na příspěvek placený zaměstnavatelem se neposkytuje státní příspěvek.

Významný může být rozdíl v měsíčních i ročních nákladech zaměstnavatele. To ovšem také závisí na počtu zaměstnanců, kterým zaměstnavatel přispívá na penzijní připojištění. Při poskytování příspěvků na PP zaměstnancům jsou náklady zaměstnavatele nižší, což je způsobeno tím, jak již bylo uvedeno, že zaměstnavatel neodvádí z příspěvků pojistné na sociální a zdravotní pojištění.

2.5 Dávky poskytované z penzijního připojištění

Penzijní připojištění je dlouhodobé ukládání peněz. Nemusí se však vždy jednat o dlouhodobé uložení finančních prostředků, protože v určitých případech lze prostředky z penzijního fondu získat dříve než před odchodem do starobního důchodu, resp. před dosažením věku 60 let. Např. už po prvním roce spoření má klient nárok na odbytné při zániku jeho PP výpovědí či dohodou a po 15 letech spoření může získat výsluhovou penzi.

Z penzijního připojištění se poskytují tyto dávky:

- penze – starobní, invalidní, výsluhová, pozůstalostní,
- jednorázové vyrovnání a
- odbytné.

Stručná charakteristika jednotlivých dávek poskytovaných účastníkům penzijního připojištění, popř. oprávněným osobám, a podmínky vzniku nároku na tyto dávky jsou uvedeny v tabulce na následující straně.

Tabulka č. 5: Dávky vyplácené z penzijního připojištění

Dávka		Charakteristika dávky	Podmínky nároku na dávku
P e n z e	starobní	<ul style="list-style-type: none"> základní prvek PP, bez ní nelze smlouvu uzavřít 	<ul style="list-style-type: none"> přiznání starobního důchodu ze sociálního pojištění, dosažení věku 60 let, placení příspěvků min. 60 a max. 120 kalendářních měsíců
	invalidní	<ul style="list-style-type: none"> výplata se čerpá z částky určené pro starobní penzi 	<ul style="list-style-type: none"> klient spořil alespoň 36 kalendářních měsíců nebo 60 kalendářních měsíců u penze stanovené podle dávkového penzijního plánu, byl mu přiznán plný invalidní důchod ze zákonného důchodového pojištění
	výsluhová	<ul style="list-style-type: none"> doporučuje se mladším klientům, kterým během 15 let nevznikne nárok na starobní penzi 	<ul style="list-style-type: none"> nárok na výplatu vzniká po 180 kalendářních měsících spoření bez ohledu na dosažený věk
	pozůstalostní	<ul style="list-style-type: none"> je vyplácena fyzické osobě nebo osobám určeným ve smlouvě o PP podle stanoveného podílu 	<ul style="list-style-type: none"> úmrtí účastníka PP, pojištěná doba musí činit alespoň 36 kalendářních měsíců
Jednorázové vyrovnání		<ul style="list-style-type: none"> pokud klientovi vznikl nárok na výplatu některé z penzí, může místo pravidelné výplaty zvolit výběr peněz najednou 	<ul style="list-style-type: none"> vznik nároku na výplatu některé z penzí
Odbytné		<ul style="list-style-type: none"> klient, oprávněné osoby určené ve smlouvě o PP nebo dědicové neobdrží státní příspěvky 	<ul style="list-style-type: none"> klient spořil alespoň 12 kalendářních měsíců, jeho PP zaniklo výpovědí nebo dohodou, není mu vyplácena penze nebo úmrtí účastníka, nebyla mu vyplácena penze nebo vyplaceno jednorázové vyrovnání, nevznikl nárok na pozůstalostní penzi nebo se tohoto nároku osoby určené ve smlouvě písemně vzdaly a nebo nevznikl nárok na odbytné nebo pozůstalostní penzi

Zdroj: Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem.

Zákon č. 36/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb., o PP se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů.

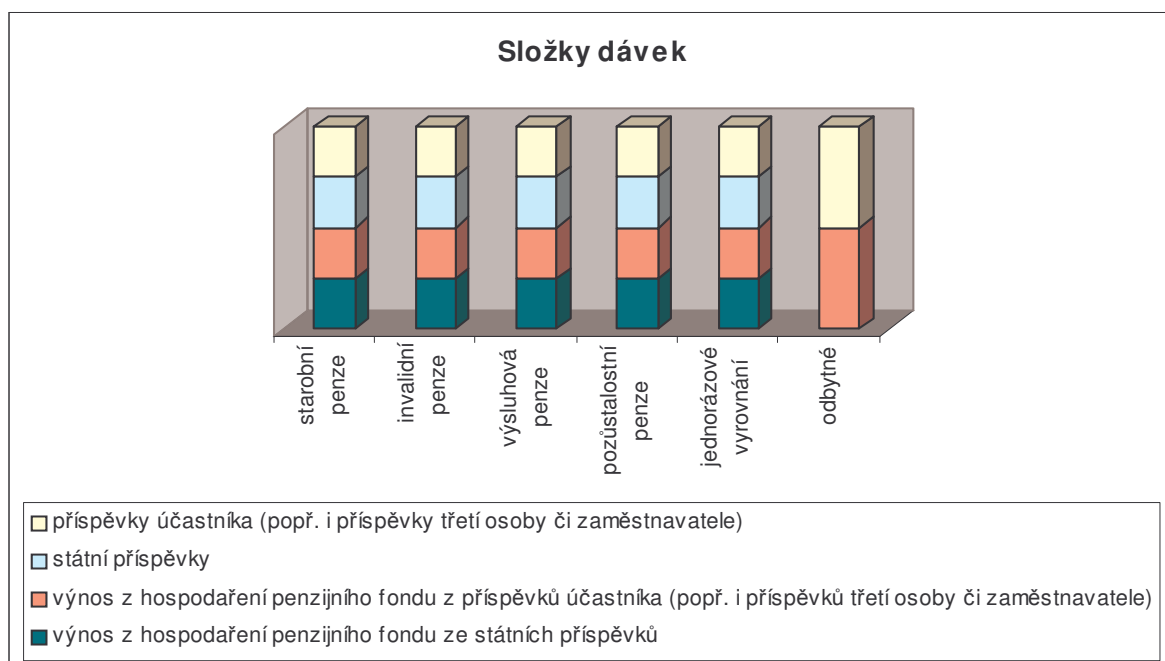
Minimální pojištěné doby mohou být penzijním plánem konkrétního penzijního fondu upraveny rozdílně, než jak jsou uvedeny v tabulce č. 5, jelikož v tabulce jsou zaznamenány pouze minimální doby placení příspěvků stanovené zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem.

Osobami, jímž náleží nároky z penzijního připojištění, jsou:

- účastník – účastníkovi náleží starobní, invalidní a výsluhová penze, jednorázové vyrovnání a odbytné,
- fyzická osoba nebo osoby, které účastník určil ve smlouvě o PP – těmto osobám náleží pozůstalostní penze nebo odbytné,
- dědic nebo dědicové – ti mají nárok na odbytné, jestliže se částka odbytného z penzijního připojištění stává předmětem dědictví v případě úmrtí klienta penzijního fondu.

Téměř všechny dávky vyplácené z osobního účtu připojištěnému nebo oprávněné osobě v případě úmrtí účastníka obsahují stejné složky. Ovšem výjimku tvoří odbytné.

Graf č. 6: Složky jednotlivých dávek penzijního připojištění

Zdroj: Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením

Výše odbytného se stanoví jako součet příspěvků zaplacených účastníkem a podílu na výnosech z hospodaření penzijního fondu odpovídajícího výši jím zaplacených příspěvků. Částky státního příspěvku je penzijní fond povinen vrátit Ministerstvu financí.

Účastníci připojištění musí být každoročně penzijním fondem písemně informováni o výši všech prostředků, které fond eviduje ve prospěch jejich nároků z penzijního připojištění na jejich osobních účtech včetně údaje o výši připsaného procenta zhodnocení prostředků účastníka. Tuto

informaci je fond povinen zaslat nejpozději do jednoho měsíce ode dne konání valné hromady, která rozhoduje o rozdělení zisku, a též na žádost klienta. První informace je fond povinen zaslat účastníkům penzijního připojištění bezplatně, ale za každé další informace je fond oprávněn požadovat úhradu účelně vynaložených nákladů. Ovšem informační povinnost mají i samotní klienti penzijních fondů, ti musí fondu písemně oznámit všechny skutečnosti, které mají význam pro trvání PP a také jejich změnu.

Dávky penzijního připojištění je fond povinen vyplácet ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo dohodnutým s příjemcem dávky. Dávky se vyplácejí na základě žádosti oprávněného. Penzijní fond je povinen vyplácet těmto osobám dávky i do ciziny, jestliže nemají trvalý pobyt na území České republiky nebo na území členského státu Evropské unie. [3, 4]

Po uplynutí pojištěné doby a dosažení dané věkové hranice je zcela na rozhodnutí účastníka penzijního připojištění, zda smlouvu ukončí a bude čerpat dávky poskytované fondem nebo zda chce pokračovat v penzijním připojištění. Příspěvky na své PP bude platit dále a nadále mu bude připisován i státní příspěvek a výše jeho příspěvků bude zhodnocována o výnosy z hospodaření penzijního fondu.

2.5.1 Zdaňování dávek poskytovaných z penzijního připojištění

Ne všechny dávky jsou účastníku penzijního připojištění poskytnuty v plné výši evidované na jeho individuálním osobním účtu, jelikož některé příspěvky a výnosy z příspěvků podléhají zdanění.

Tabulka č. 6: Výše daní při výplatě dávek z penzijního připojištění

Druh dávky	Sazba daně					
	příspěvek			výnos z příspěvků		
	účastníka	státní	zaměstnavatele	účastníka	státní	zaměstnavatele
Penze	0 %	0 %	0 %	15 %	15 %	15 %
Jednorázové vyrovnání	0 %	0 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Odbytné	0 %	x	25 %	25 %	x	25 %

Zdroj: *Penzijní fond Komerční banky, a. s.* [online]. [3. 3. 2005]. Dostupné z: <<http://www.pfkb.cz>>

Nároky z penzijního připojištění jsou příjemci sníženy o daň z příjmu. Výše státních příspěvků a výnosů ze státních příspěvků nepodléhají při výplatě odbytného zdanění, poněvadž je účastník systému PP, oprávněná osoba či dědic vůbec neobdrží.

Daň se vypočte a zaplatí až v okamžiku vzniku nároku na penzi, jednorázové vyrovnání či odbytné, což je pro klienta výhodnější, jelikož peníze, které by byly zaplacený jako daň dříve, se mohou i nadále zhodnocovat.

2.6 Změna penzijního fondu

Klient má nárok na převedení prostředků ze svého osobního účtu včetně státního příspěvku a podílu na výnosech hospodaření fondu do penzijního připojištění u jiného penzijního fondu, jestliže není se svým stávajícím fondem spokojen. K jinému PF může převést své finanční prostředky i klient, jehož připojištění zaniklo a jemuž nevznikl nárok na penzi a nebylo mu vyplaceno odbytné, jelikož po vzniku tohoto nároku již nemůže změnit fond. Nový penzijní fond musí s převodem peněžních prostředků samozřejmě souhlasit.

Mezi další skutečnosti, které souvisí se změnou penzijního fondu patří:

- klient musí u stávajícího penzijního fondu podat výpověď penzijního připojištění, zároveň také žádost o převod prostředků a k tomu musí přiložit souhlas nástupnického penzijního fondu k převodu finančních prostředků,
- s novým penzijním fondem musí připojištěný sepsat smlouvu o penzijním připojištění, kde budou uvedeny i údaje o předchozím penzijním připojištění (kód a název stávajícího penzijního fondu, datum a způsob zániku připojištění),
- během výpovědní lhůty, která činí zpravidla dva kalendářní měsíce, platí účastník příspěvky původnímu fondu,
- smlouva s novým PF je účinná až od měsíce následujícího po měsíci ukončení předchozího připojištění a od tohoto měsíce klient zahájí placení příspěvků na účet nástupnického penzijního fondu,
- státní příspěvek, který nebyl fondu poukázán za dobu před převedením prostředků, bude poukázán na základě žádosti podané Ministerstvu financí penzijnímu fondu, do jehož penzijního připojištění byly finanční prostředky převedeny,
- pojištěná doba u předchozího fondu je v celém rozsahu započítávána do penzijního připojištění u nového PF,
- původní fond je povinen do tří měsíců od ukončení PP převést veškeré prostředky z osobního účtu účastníka na účet k novému fondu,
- při rozdílnosti penzijních plánů vzniká nárok na dávku z penzijního připojištění po splnění podmínek nástupnického penzijního fondu. [3, 12]

Novela zákona ovšem znevýhodnila přestup mezi penzijními fondy, jelikož chce-li účastník přestoupit k jinému fondu, musí uzavřít smlouvu s nástupnickým PF za nových podmínek a přijde tak o možnost odejít do důchodu před dosažením věku šedesáti let.

2.7 Zánik penzijního připojištění

Účastník může penzijní připojištění kdykoliv písemně vypovědět. V penzijním plánu může být stanovena výpovědní doba, která začíná prvním dnem následujícího kalendářního měsíce po měsíci, v němž byla výpověď doručena a nesmí být delší než dva kalendářní měsíce. Penzijní fond je poté povinen nejpozději do 30 dnů ode dne doručení výpovědi písemně potvrdit její přijetí a sdělit klientovi datum zániku PP.

Penzijní fond má právo písemně vypovědět penzijní připojištění pouze účastníku, který:

- po dobu alespoň šesti kalendářních měsíců, popřípadě delší dobu stanovenou penzijním plánem, neplatil příspěvky,
- nesplnil jinou povinnost vyplývající z penzijního plánu,
- při uzavírání smlouvy uvedl nepravdivé údaje mající vliv na nárok na poskytování státního příspěvku nebo na dávky penzijního připojištění,
- zatajil skutečnosti, které jsou rozhodné pro uzavření smlouvy,
- nesplňuje podmínky být účastníkem penzijního připojištění stanové zákonem.

Penzijní připojištění zaniká dnem:

- ukončení výplaty poslední penze,
- výplaty jednorázového vyrovnání místo poslední penze,
- na kterém se účastník a penzijní fond písemně dohodli,
- ke kterému bylo účastníkovi penzijní připojištění vypovězeno,
- výplaty odbytného při zániku penzijního fondu, pokud nedošlo k převzetí povinností penzijního fondu jiným penzijním fondem,
- ukončení trvalého pobytu účastníka na území ČR,
- ztráty bydliště na území členského státu EU nebo ukončení účasti v důchodovém pojištění nebo ve veřejném zdravotním pojištění v ČR,
- úmrtí účastníka. [3, 4]

2.8 Hospodaření penzijního fondu

Penzijní fond musí s majetkem hospodařit s odbornou péčí s cílem zabezpečit spolehlivý výnos a nesmí nakládat se svým majetkem způsobem, který by byl v rozporu se zájmy účastníků penzijního připojištění. Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem od účastníků připojištění musí být umísťovány s odbornou péčí tak, aby byla zaručena bezpečnost, kvalita, likvidita a rentabilita skladby finančního umístění jako celku. Jestliže PF zjistí, že není způsobilý krýt nároky na dávky z penzijního připojištění, je povinen přijmout opatření k nápravě a neprodleně informovat Ministerstvo financí.

Poslední novela zákona o penzijním připojištění rozšířila investiční možnosti penzijních fondů. Peněžní prostředky shromážděné penzijním fondem mohou být umístěny do:

- dluhopisů, jejichž emitentem je členský stát Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) nebo centrální banka státu OECD, dluhopisů, za které převzal záruku členský stát OECD a dluhopisů vydaných Evropskou investiční bankou, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj nebo Mezinárodní bankou pro obnovu a rozvoj nebo jinou mezinárodní finanční institucí, jejíž je ČR členem,
- podílových listů otevřených podílových fondů,
- cenných papírů, s nimiž se obchoduje na regulovaném trhu země OECD, který je povolen příslušným úřadem členského státu,
- movitých věcí představujících záruku bezpečného uložení peněžních prostředků, kromě cenných papírů
- nemovitostí poskytujících záruku spolehlivého uložení peněžních prostředků a sloužících zcela nebo převážně k podnikání nebo bydlení.

Peněžní prostředky mohou být uloženy i na vkladových účtech, vkladních knížkách a na vkladech potvrzených vkladovým certifikátem nebo vkladním listem, a to u banky nebo pobočky zahraniční banky na území ČR nebo u banky se sídlem na území členských zemí OECD. Výše prostředků u jedné banky nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu nebo 20.000.000 Kč.

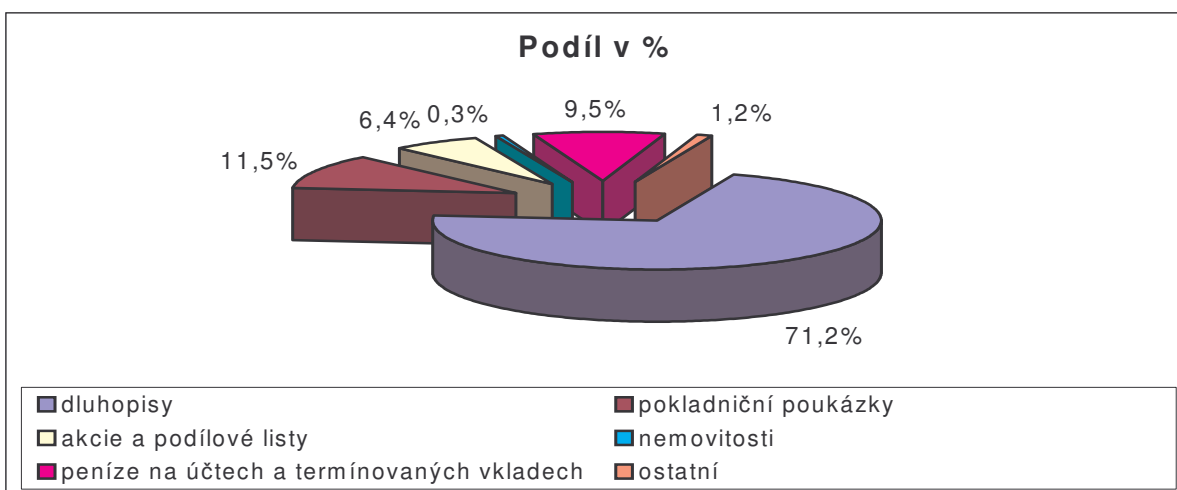
Zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, v platném znění, je dána řada limitů ovlivňujících složení portfolia penzijního fondu, které mají vliv na zhodnocení vložených prostředků klientů:

- hodnota cenných papírů vydaných jedním emitentem nesmí tvořit více než 10 % majetku PF, omezení se nevztahuje na státní dluhopisy zemí OECD a Evropských bank uvedených výše,

- celková hodnota movitých a nemovitých věcí nesmí tvořit více než 10 % majetku penzijního fondu,
- v majetku fondu nesmí být více než 20 % z celkové jmenovité hodnoty cenných papírů vydaných jedním emitentem, omezení se opět nevztahuje na státní dluhopisy zemí OECD a Evropských bank,
- nejméně 70 % majetku penzijního fondu musí být umístěno nebo uloženo do aktiv znějících na měnu, ve které jsou vyjádřeny závazky PF vůči účastníkům, tedy v českých korunách a
- fond nesmí nakupovat akcie jiného penzijního fondu a vydávat dluhopisy. [3, 4]

Přestože ve třetím čtvrtletí loňského roku došlo k nepatrnému poklesu podílu dluhopisů v portfoliu penzijních fondů, patří stále dluhopisy k nejvíce využívaným instrumentům, do nichž české penzijní fondy investují podstatnou část svěřených prostředků.

Graf č. 7: Složení portfolia penzijních fondů ve 4. čtvrtletí 2004

Zdroj: Asociace penzijních fondů České republiky [online]. [14. 2. 2005]. Dostupné z: <<http://www.apfcr.cz>>

V druhém čtvrtletí minulého roku bylo do dluhopisů investováno 76,3 % svěřených prostředků, ale poté došlo ve třetím čtvrtletí k poklesu o 6 procentních bodů. V následujícím kvartálu však opět došlo k růstu podílu dluhopisů v portfoliu penzijních fondů na 71,2 %. K nejméně nakupovaným nástrojům pořizovaným za účelem zhodnocení prostředků penzijních fondů patří dlouhodobě nemovitosti. Podrobné složení portfolií jednotlivých penzijních fondů je uvedeno v příloze č. 3.

V tabulce uvedené na následující straně je znázorněno srovnání penzijních fondů podle výnosů, které fondy během pěti let připsaly svým klientům. V tabulce je také uvedena průměrná výše

zhodnocení prostředků na osobních účtech účastníků připojištění a míra inflace v jednotlivých letech sledovaného období.

Tabulka č. 7: Srovnání penzijních fondů podle připsaných výnosů

Penzijní fond	Rok				
	1999	2000	2001	2002	2003
Allianz PF	6,00 %	3,80 %	4,30 %	3,70 %	3,00 %
Credit Suisse Life & Pensions PF	6,50 %	4,10 %	4,25 %	3,41 %	3,40 %
ČSOB PF Progres	7,70 %	5,60 %	3,90 %	4,30 %	4,30 %
ČSOB PF Stabilita	6,10 %	4,20 %	3,20 %	3,00 %	2,30 %
Generali PF	5,30 %	3,60 %	4,60 %	4,10 %	3,00 %
ING PF	6,00 %	4,40 %	4,80 %	4,00 %	4,00 %
PF České pojišťovny	6,60 %	4,50 %	3,80 %	3,20 %	3,10 %
PF České spořitelny	4,40 %	4,20 %	3,80 %	3,50 %	2,64 %
PF Komerční banky	7,20 %	4,90 %	4,40 %	4,60 %	3,40 %
Průměrný připsaný výnos	6,3 %	6,1 %	4,2 %	4,1 %	3,7 %
Inflace	2,1 %	3,9 %	4,7 %	1,8 %	0,1 %

Zdroj: *Liberecký den.* Č. 249. České Budějovice: Vltava – Labe – Press, 2004. ISSN 1214–8571.

Liberecký den. Č. 1. České Budějovice: Vltava – Labe – Press, 2005. ISSN 1214–8571.

Nejvyššího zhodnocení z vložených peněžních prostředků dosáhli v roce 2003 klienti ČSOB PF Progres a naopak nejméně získali účastníci penzijního připojištění u ČSOB PF Stabilita. Výnosy byly téměř ve všech sledovaných letech vyšší než míra inflace, výjimku tvoří rok 2001.

Nejdéle do tří měsíců po skončení pololetí a kalendářního roku musí fond zveřejnit zprávy o svém hospodaření a přehled o umístění prostředků penzijního fondu, jejich uložení a jejich výši. Tyto zprávy se předkládají i Ministerstvu financí, Komisi pro cenné papíry, depozitáři a zpráva o hospodaření musí být dostupná všem účastníkům včetně příjemců penzí. [3]

2.8.1 Rozdělení zisku penzijního fondu

Převážná část zisku z investování penzijního fondu je použita pouze ve prospěch jeho účastníků. Penzijní fond rozděluje výnosy svého hospodaření tak, že:

- nejméně 5 % připadá do rezervního fondu,
- nejvíce 10 % se rozděluje podle rozhodnutí valné hromady – většinou ve prospěch akcionářů a
- zbylá část se použije ve prospěch účastníků a osob, jejichž PP zaniklo v roce, za který se zisk rozděluje.

Skončí-li hospodaření penzijního fondu ztrátou, použije se ke krytí ztráty nerozdělený zisk z minulých let, rezervní fond a další fondy tvořené ze zisku. Pokud tyto zdroje nestačí, musí být ztráta kryta snížením základního kapitálu, jehož hodnota však nesmí klesnout pod zákonnou hranici 50.000.000 Kč. V posledních letech ale všechny penzijní fondy působící na českém trhu dosáhly pouze zisku.

Tabulka č. 8: Vývoj čistého zisku penzijních fondů v letech 2000 – 2003

Penzijní fond	Čistý zisk (v mld. Kč)			Meziroční nárůst (v %)		
	2001	2002	2003	2001/2000	2002/2001	2003/2002
Credit Suisse Life & Pensions PF	0,183	0,611	0,614	+ 238,89	+ 233,88	+ 0,49
PF Komerční banky	0,327	0,42	0,365	+ 11,99	+ 28,44	- 13,10
ING PF	0,225	0,243	0,322	+ 66,67	+ 8,00	+ 32,51
PF České pojišťovny	0,18	0,201	0,295	+ 16,88	+ 11,67	+ 46,77
PF České spořitelny	0,17	0,238	0,243	+ 1,80	+ 40,00	+ 2,10
Nový ČP PF	0,081	0,121	0,194	+ 10,96	+ 49,38	+ 60,33
ČSOB PF Stabilita	0,167	0,206	0,171	+ 13,61	+ 23,35	- 16,99
Allianz PF	0,098	0,113	0,119	+ 75,00	+ 15,31	+ 5,31
Hornický PF Ostrava	0,013	0,023	0,021	+ 225,00	+ 76,92	- 8,70
Generali PF	0,018	0,022	0,02	+ 100,00	+ 22,22	- 9,09
ČSOB PF Progres	0,004	0,008	0,012	0	+ 100,00	+ 50,00
Zemský PF	0,013	0,012	0,001	0	- 7,69	- 91,67
Celkem	1,479	2,218	2,377	+ 33,48	+ 49,97	+ 7,17

Zdroj: *Ekonom: TOP finance*. 2004-. Praha: Economia. ISSN 1210-0714.

Penzijní fondy dosahují rok od roku vyšších zisků. V roce 2003 stouply penzijním fondům čisté zisky na 2,377 mld. Kč, což proti předchozímu roku 2002 znamenalo nárůst o 159 mil. Kč a za kalendářní rok 2004 přesáhly hranici 3 miliard korun.

2.9 Ukončení činnosti penzijního fondu

Penzijní fond stejně jako jiná obchodní společnost zanikne výmazem z obchodního rejstříku, této fázi ovšem předchází fáze zrušení. Existují dvě formy zrušení penzijního fondu:

- zrušení s likvidací,
- zrušení bez likvidace – fúze (sloučení nebo splynutí) a rozdělení.

Penzijní fond se zrušuje dnem uvedeným v rozhodnutí Ministerstva financí o odnětí povolení z důvodů, že:

- v žádosti o udělení povolení byly vědomě uvedeny nesprávné údaje rozhodné pro udělení povolení,
- další pokračování činnosti fondu by ohrožovalo nároky účastníků proto, že PF porušuje závažným způsobem povinnosti stanovené zákonem o penzijním připojištění se státním příspěvkem, v platném znění, statutem nebo penzijním plánem, v hospodaření penzijního fondu se projevují závažné nedostatky nebo fond neprovedl ve stanovené lhůtě opatření k obnovení své způsobilosti krýt nároky na dávky penzijního připojištění,
- penzijní fond neuzavře do jednoho měsíce ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, jímž Ministerstvo financí ČR rozhodlo o změně depozitáře, novou depozitářskou smlouvu. [3, 4]

2.9.1 Zrušení penzijního fondu s likvidací

Likvidátora penzijního fondu jmenuje a odvolává Ministerstvo financí po dohodě s Komisí pro cenné papíry. Likvidátor zodpovídá za proces zrušení penzijního fondu a má na starosti vypořádání nároků klientů. Fond, který je v likvidaci, nesmí uzavírat nové smlouvy o penzijním připojištění. Při zrušení penzijního fondu bez právního nástupce se nároky účastníků vypořádají výplatou jednorázového vyrovnání nebo odbytného, pokud se fond nedohodne s připojištěným o převedení prostředků z jeho osobního účtu k jinému penzijnímu fondu. [3]

2.9.2 Zrušení penzijního fondu bez likvidace

K rozdělení nebo fúzi penzijních fondů je nutné povolení Ministerstva financí. Účastník penzijního fondu, který byl zrušen bez likvidace, se stává klientem nástupnického fondu, pokud do jednoho měsíce ode dne, kdy byl písemně vyrozuměn o zrušení penzijního fondu a podmínkách penzijního připojištění u právního nástupce, neodmítne připojištění u nástupnického penzijního fondu. Nároky z penzijních plánů zrušeného penzijního fondu se převádějí do penzijního připojištění u nového penzijního fondu způsobem stanoveným v jeho penzijním plánu. [3, 4]

2.10 Státní dozor a sankce

Penzijní fondy jsou regulovány velkou řadou předpisů, které mají zajistit co největší ochranu účastníkům penzijního připojištění, jako je např. jistý, bezrizikový výnos. Jedná se však pouze o preventivní opatření, jelikož příspěvky účastníků do systému PP nejsou ze zákona pojištěny jako je tomu u vkladů občanů do peněžních ústavů.

Činnost penzijního fondu a jeho depozitáře podléhají státnímu doзору, který vykonává Ministerstvo financí ČR a Komise pro cenné papíry. KCP vykonává dozor v oblasti investiční činnosti penzijních fondů a při povinnosti depozitáře kontrolovat umístování těchto prostředků při investování penzijního fondu. Na ostatní činnosti fondu dohlíží Ministerstvo financí, které vede veřejně přístupnou evidenci všech penzijních fondů.

Při výkonu státního dozoru je Ministerstvo financí povinno:

- dohlížet na dodržování zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem (v platném znění), statutu a penzijního plánu,
- dbát na ochranu účastníků a
- zabezpečit prověření seznamů účastníků všech penzijních fondů z toho důvodu, aby byl každému účastníku poskytnut pouze jeden státní příspěvek.

Ministerstvo financí může po zjištění porušování nebo neplnění povinností stanovených zákonem o penzijním připojištění se státním příspěvkem, porušení statutu či penzijního plánu podle závažnosti a povahy zjištěných nedostatků penzijnímu fondu:

- uložit odstranění nedostatků, výměnu členů orgánů fondu a povinnost informovat MF o plnění přijatých opatření,
- pozastavit oprávnění představenstva nakládat s majetkem penzijního fondu až na dobu šesti měsíců, na tuto dobu musí Ministerstvo financí určit správce majetku fondu,
- snížit max. na dva kalendářní roky část zisku, která se rozděluje na základě rozhodnutí valné hromady nebo
- odejmout povolení k provozování činnosti z důvodů uvedených v kapitole 2.9.

Poslední novela zákona o penzijním připojištění se státním příspěvkem z roku 2004 zavedla pokuty za přestupky a jiné správní delikty. Přestupku se dopustí fyzická osoba a jiného správního deliktu právnická osoba, jestliže provádí penzijní připojištění bez povolení k činnosti. Této osobě lze uložit pokutu do výše 20.000.000 Kč. Pokuta až do výše 5.000.000 Kč může být uložena

penzijnímu fondu, který např. uzavře smlouvu s osobou, která nemůže být účastníkem, neseznámí potenciální účastníky před uzavřením smlouvy se statutem a penzijním plánem nebo nevyplatí účastníku dávky z PP ve lhůtách a způsobem stanoveným penzijním plánem nebo způsobem dohodnutým s příjemcem dávky.

Pokutu ve výši až 5.000.000 Kč lze rovněž uložit depozitáři za neodstranění nedostatků zjištěných při výkonu státního dozoru nebo neinformování MF o plnění přijatých opatření.

Člen orgánu penzijního fondu nebo zaměstnanec fondu se dopustí přestupku, pokud poruší povinnost zachovávat mlčenlivost, za což mu hrozí pokuta až 100.000 Kč.

Pokutu lze uložit do tří let ode dne, kdy bylo protiprávní jednání zjištěno, nejdéle však do pěti let ode dne, kdy k němu došlo. [3, 4]

3. CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND, A. S.

Společnost Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. působí na českém trhu v oblasti penzijního připojištění již od roku 1994 a v roce 1997 byla začleněna do finanční skupiny Credit Suisse Group.

Credit Suisse Group je přední světový poskytovatel finančních služeb se sídlem v Curychu. Společnost byla založena v roce 1856 a má tak již téměř 150leté zkušenosti v poskytování bankovních a finančních služeb. V současnosti působí ve více než 50 zemích.

Credit Suisse Life & Pensions je divizí společnosti Credit Suisse Financial Services a je předním evropským poskytovatelem životního pojištění a penzijního připojištění prostřednictvím společnosti Winterthur. Řízení a koordinace veškerých aktivit společnosti CS Life & Pensions v České republice je náplní činnosti Credit Suisse Life & Pensions Česká republika, s. r. o. [10]

Tabulka č. 9: Základní informace o CSLP penzijním fondu, a. s.

Obchodní firma	Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s.
Sídlo	Starobrněnská 335/8, 602 00 Brno
Identifikační číslo	61 85 98 18
Č. j. povolení MF ČR	č. j. 324/62 343/1994
Základní jmění	142 mil. Kč
Datum vzniku	1. 12. 1994
Akcionáři (podíl v %)	<ul style="list-style-type: none"> • Winterthur Leben, AG (79,96687 %) • Evropská banka pro obnovu a rozvoj (19,99999 %), • Odborový svaz energetiků (0,00003 %) a • PAP OIL, a. s. (0,0331 %)
Depozitář	Československá obchodní banka, a. s.
Auditor	KPMG Česká republika Audit, spol. s r. o.
Externí správce portfolia	Credit Suisse Asset Management IS, a. s.
Člen APF ČR	ano

Zdroj: *Credit Suisse Life & Pensions* [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <<http://www.cslife.cz>>
Peníze [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <<http://www.penize.cz>>

Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. má čtyři akcionáře, ale hlavním akcionářem je s téměř osmdesáti procentním podílem Winterthur Leben, AG.

Jak již bylo napsáno výše, penzijní fond Credit Suisse působí na českém trhu od roku 1994. Ovšem úspěšné působení a postupný růst započal dne 24. 11. 1994 pod názvem Winterthur penzijní fond, a. s. Změna jména na Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. proběhla v prvním čtvrtletí roku 2002, ve kterém se fond stal lídrem celého trhu penzijního připojištění v České

republike. Pozici na českém trhu si fond posílil také prostřednictvím řady akvizic, které nastaly v letech:

- 1997 – PF Fontána, a. s., Univerzální PF Everest, a. s., Bižuterní otevřený PF a. s., PF Energie, a. s.,
- 1999 – Báňský a hutní PF, a. s.,
- 2000 – PF Všeobecné a zdravotní pojišťovny, a. s. a
- 2002 – Vojenský otevřený penzijní fond, a. s.

Již v roce 1999 patřil penzijní fond CSLP mezi pět největších a nejúspěšnějších fondů a na podzim v roce 2002, kdy byla dokončena fúze s největším českým penzijním fondem, Vojenským otevřeným penzijním fondem, a. s., dosáhl penzijní fond Winterthur téměř 25% podílu na trhu z hlediska počtu účastníků a také v tomto roce dokázal velmi výrazně navýšit svůj zisk z necelých 183 mil. Kč až na 611 mil. Kč. [6]

3.1 Statut a penzijní plán VI.

O změnách statutu a penzijního plánu rozhoduje představenstvo penzijního fondu, které také statut a penzijní plán schvaluje. V současné době platný statut penzijního fondu Credit Suisse Life & Pensions nabyl účinnosti dne 20. 7. 2004 a penzijní plán č. VI je účinný od 1. 10. 2004. [13, 14]

V následujících podkapitolách jsou uvedeny pouze skutečnosti, které si penzijní fond může upravit sám, ale musí dbát na to, aby nebyly v rozporu se zákonnou právní úpravou podle zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

3.1.1 Příspěvky na penzijní připojištění

Příspěvek placený ve prospěch účastníka, který si sjednal výsluhovou penzi, je ode dne účinnosti sjednání výsluhové penze z jedné poloviny určen na starobní penzi a z druhé poloviny na výsluhovou penzi. U klienta, který nemá sjednanou výsluhovou penzi, je v celé výši určen na starobní penzi.

Při vzniku nároku na výplatu starobní nebo invalidní penze nebo úmrtím připojištěného končí placení příspěvků na penzijní připojištění, ale po vzniku nároku na výsluhovou penzi může účastník i nadále v placení příspěvků na své PP pokračovat. Příspěvek je pak plně určen na starobní penzi.

Pokud smluvně dohodnutý příspěvek placený klientem penzijního fondu nebo třetí osobou, kromě zaměstnavatele, na některý měsíc:

- nebyl zaplacen nebo byl zaplacen v částce nižší 100 Kč, ztrácí připojištěný v daném měsíci nárok na státní příspěvek a daný měsíc se nezapočte do pojištěné doby,
- byl uhrazen jen částečně, tj. v částce nižší než je uvedeno ve smlouvě, ale vyšší nebo rovné 100 Kč, považuje se tento stav za dočasné snížení sjednané výše příspěvku,
- byl zcela nebo částečně zaplacen opožděně, což způsobuje kumulaci příspěvků v následujících měsících, či v částce vyšší než bylo dohodnuto ve smlouvě, považuje se takovýto příspěvek za přeplatek, tedy za předčasnou splátku do budoucna a klient má nárok pouze na státní příspěvek ve výši odpovídající smluvně dohodnutému příspěvku a přeplatek bude zaevidován jako platba na další období.

Placení příspěvků lze odložit nebo přerušit. Tuto skutečnost je účastník povinen písemně oznámit fondu nejpozději dva měsíce před požadovaným počátkem doby odkladu, resp. přerušení placení příspěvků. Placení příspěvků nelze odložit či přerušit během prvních 12 kalendářních měsíců od počátku trvání penzijního připojištění.

Po uplynutí doby odkladu je připojištěný povinen jednorázově doplatit odložené příspěvky. Lhůta, ve které příspěvky doplatí, nesmí přesáhnout jeden rok ode dne uplynutí doby odkladu, ovšem jestliže tak neučiní, považuje se doba odkladu za období přerušení placení příspěvků. [14]

3.1.2 Dávky poskytované penzijním fondem

V tabulce č. 10 jsou uvedeny druhy penzí a ostatních dávek poskytovaných penzijním fondem Credit Suisse Life & Pensions a také podmínky vzniku nároku na tyto dávky a pro výplatu dávek.

Tabulka č. 10: Dávky poskytované PF Credit Suisse Life & Pensions

Charakteristika podmínek vzniku nároku na dávky a pro výplatu dávek poskytovaných z penzijního připojištění	
starobní penze	
<ul style="list-style-type: none"> • penze doživotní, • nárok na starobní penzi nevznikne, pokud účastníkovi již vznikl nárok na výplatu invalidní penze a fond zahájil výplatu invalidní penze, • výpočtovým základem pro stanovení penze je celková výše finančních prostředků evidovaných ve prospěch starobní penze účastníka, ale v případě, že již vznikl nárok na výplatu starobní penze a je sjednána výsluhová penze, u které nárok na výplatu dosud nevznikl, je výpočtovým základem celková výše prostředků evidovaných ve prospěch všech penzí účastníka 	
invalidní penze	
<ul style="list-style-type: none"> • penze doživotní, • účastník ji může sjednat při uzavření smlouvy nebo v průběhu PP, nejdéle však do vzniku nároku na starobní penzi, • splnění pojištěné doby 60 kalendářních měsíců, • do zahájení výplaty invalidní penze nevznikl účastníku nárok na starobní penzi, která se přiznává přednostně, • výpočtovým základem je celková výše finančních prostředků evidovaných ve prospěch všech penzí účastníka, které nejsou ke dni vzniku nároku na výplatu invalidní penze dosud čerpány, • následný zánik nároku na plný invalidní důchod z důchodového pojištění není důvodem pro zánik již vzniklého nároku na výplatu invalidní penze 	
výsluhová penze	
<ul style="list-style-type: none"> • penze doživotní, • účastník ji může sjednat při uzavření smlouvy, v průběhu trvání PP, ale nejdéle do okamžiku vzniku nároku na starobní penzi, • příjemci invalidní penze nevzniká nárok na výsluhovou penzi ani na její výplatu, • výpočtovým základem pro stanovení penze je celková výše finančních prostředků evidovaných ve prospěch výsluhové penze účastníka 	
pozůstalostní penze	
<ul style="list-style-type: none"> • penze na dobu určitou, • účastník, který zemřel, pobíral starobní, výsluhovou či invalidní penzi – pozůstalostní penze se vyplácí ve výši poslední penze zemřelého po dobu 36 měsíců <p>nebo</p> <ul style="list-style-type: none"> • zemřelý klient nebyl příjemcem penze a jeho pojištěná doba činila ke dni úmrtí nejméně 36 kalendářních měsíců – doba výplaty penze činí min. 12 měsíců a max. 120 měsíců (pokud oprávněná osoba v žádosti o zahájení výplaty pozůstalostní penze nestanoví jinak, je doba výplaty 120 měsíců), při výpočtu penze se vychází z úhrnu všech prostředků na účtu účastníka, • účastník může také pozůstalostní penzi sjednat při uzavření smlouvy, v průběhu PP, nejdéle však do vzniku nároku na výplatu starobní penze 	
jednorázové vyrovnání	
<ul style="list-style-type: none"> • náleží účastníku místo penze při vzniku nároku na penzi a před zahájením její výplaty nebo v průběhu výplaty penze v případě zrušení fondu bez právního nástupce, • zahrnuje veškeré finanční prostředky evidované ve prospěch té penze účastníka, místo níž je jednorázové vyrovnání vypláceno 	
odbytné	
<ul style="list-style-type: none"> • náleží účastníku, který nesplnil podmínky nároku na penzi při zrušení PF bez právního nástupce, pokud se fond a účastník písemně nedohodli o převedení prostředků do PP u jiného penzijního fondu 	

Zdroj: CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PF, A. S. *Penzijní plán VI.* 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.

Nárok na výplatu dávky vznikne, jestliže jsou splněny podmínky vzniku nároku na dávku a pokud účastník nebo oprávněná osoba písemně požádá o výplatu dávky. V žádosti o zahájení výplaty penze může příjemce dávky požádat o mimořádnou výplatu vyšší první splátky, maximálně ve výši jedné třetiny částky evidované ve prospěch dané penze. Zbylé dvě třetiny jsou ponechány na osobním účtu účastníka pro účel výplaty doživotní penze.

Doživotně jsou vypláceny starobní, výsluhová a invalidní penze. Při stanovení jejich výše se vychází z aktuálního zůstatku osobního účtu účastníka, který se rozpočte na očekávaný počet let výplaty doživotní penze. Po uplynutí očekávaného počtu let výplaty penze je účet připojištěného vyčerpán, ale výplata penze nekončí, bude dále vyplácena až do konce života a to ve výši penze za poslední rok. Pro účel financování těchto dávek je vytvářen účastnický fond. [14]

3.2 Kde lze uzavřít smlouvu o penzijním připojištění?

Obchodní síť vlastních prodejců a regionálních ředitelství pokrývá celé území České republiky. Vlastní obchodní službu tvoří kvalifikovaní pojišťovací poradci a při prodeji Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. spolupracuje s ostatními prodejními kanály, zejména společnostmi nabízejícími rodinné finanční poradenství a s pojišťovacími makléři.

3.3 Výhody pro klienty

Penzijní fondy se snaží nové klienty nalákat i různými výhodami. Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. nabízí kreditní kartu VISA Credit Suisse od HVB Bank a také cestovní zdravotní pojištění za zvýhodněnou sazbu od VZP ČR. Bližší informace o kreditní kartě VISA Credit Suisse i cestovním zdravotním pojištění jsou uvedeny v příloze č. 7.

Další informace o Credit Suisse Life & Pensions penzijním fondu, a. s. jsou uvedeny v kapitole 5. Komparativní analýza vybraných penzijních fondů.

4. PENZIJNÍ FOND KOMERČNÍ BANKY, A. S.

Penzijní fond Komerční banky byl založen dne 27. 7. 1994 Komerční bankou, a. s. Svou činnost začal PF KB intenzivně rozvíjet od počátku roku 1995. Přestože zahájil svou činnost s více jak půlročním zpožděním oproti dalším penzijním fondům, propracoval se do konce roku 1995 mezi tři největší fondy působící v té době na českém trhu.

Penzijní fond Komerční banky, a. s. je integrován v rámci finanční skupiny Societe Generale. [17]

Tabulka č. 11: Základní informace o Penzijním fondu KB, a. s.

Obchodní firma	Penzijní fond Komerční banky, a. s.
Sídlo	Lucemburská 1170/7, P. O. Box 180, 113 11 Praha 2
Identifikační číslo	61 86 00 18
Č. j. a datum povolení MF ČR	č. j. 324/62 283/1994, dne 24. 11. 1994
Základní jmění	200 mil. Kč
Datum vzniku	28. 11. 1994
Akcionář (podíl v %)	jediným akcionářem je Komerční banka, a. s. (100 %)
Depozitář	Česká spořitelna, a. s.
Auditor	Deloitte & Touche, s. r. o.
Externí správce portfolia	Investiční kapitálová společnost KB, a. s.
Člen APF ČR	ano

Zdroj: *Penzijní fond Komerční banky, a. s.* [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <<http://www.pfkb.cz>>
Peníze [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <<http://www.penize.cz>>

Penzijní fond KB byl založen se základním jměním ve výši 70 milionů Kč a rezervním fondem ve výši 30 milionů Kč. Valná hromada dne 28. 7. 1995 rozhodla o navýšení základního jmění na 200 mil. Kč. Rezervní fond v současné době přesahuje 90 milionů Kč.

4.1 Statut a penzijní plán č. 4

Změny statutu a penzijního plánu schvaluje valná hromada penzijního fondu. V současné době platný statut Penzijního fondu Komerční banky nabyt účinnosti dne 1. 7. 2004 a penzijní plán č. 4 je účinný od 1. 9. 2004. [15, 16]

V následujících podkapitolách jsou stejně jako v kapitole 3.1 uvedeny pouze skutečnosti, které si penzijní fond může upravit sám, ale musí dbát na to, aby nebyly v rozporu se zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.

4.1.1 Příspěvky na penzijní připojištění

Měsíční příspěvek účastníka určený na výsluhovou penzi nesmí být vyšší než příspěvek na starobní penzi.

Platba ve výši nižší než 100 Kč bude připsána na individuální účet klienta PF pro daný kalendářní měsíc, který však nebude započten do pojištěné doby. A příspěvek, který nebyl zaplacen včas se považuje za příspěvek na kalendářní měsíc, ve kterém byl připsán na účet Penzijního fondu KB u jeho depozitáře.

Mimořádné příspěvky připojištěného jsou přípustné, jestliže účastník takovouto platbu označí jako mimořádný příspěvek a určí období, na které takový mimořádný příspěvek poukazuje. Neoznačí-li klient penzijního fondu platbu jako mimořádný příspěvek, bude taková platba považována za příspěvek na běžné období.

Povinnost platit příspěvky na PP zaniká dnem přiznání nároku na výplatu dávky penzijního připojištění s výjimkou výsluhové penze nebo jednorázového vyrovnání místo výsluhové penze.

Přerušeni penzijního připojištění či odklad placení příspěvků jsou možné. Penzijní připojištění se přerušuje dnem, který účastník uvedl v oznámení o přerušení PP, nejdříve však prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po doručení písemného oznámení fondu. Povinnost platit příspěvky může PF na základě písemné žádosti také odložit, nejdéle však na dobu 12 kalendářních měsíců, existují-li pro to na straně klienta fondu závažné důvody. Dobu odkladu a způsob doplacení těchto příspěvků dohodne připojištěný s Penzijním fondem KB v dodatku ke smlouvě o penzijním připojištění. [16]

4.1.2 Nároky z penzijního připojištění

Z penzijního připojištění Penzijní fond Komerční banky, a. s. účastníkovi poskytuje ve formě peněžního plnění tyto dávky:

- starobní penzi,
- invalidní penzi,
- výsluhovou penzi.

Všechny tyto penze poskytuje ve formě penze doživotní nebo penze doživotní se zaručenou dobou výplaty, která činí 10 let, nebo penze doživotní spojené s nárokem na výplatu penze pozůstalostní a dále svým klientům vyplácí:

- pozůstalostní penzi ve formě penzí dočasných,
- jednorázové vyrovnání - jako plnění poskytnuté jednorázově a
- odbytné – též jako plnění poskytnuté jednorázově.

V tabulce č. 12, která je uvedena na následující straně, jsou shrnuty podmínky nároků na dávky z penzijního připojištění poskytované Penzijním fondem Komerční banky, a. s. Druh požadované dávky si účastník volí až v době uplatnění žádosti, tj. podle jeho aktuální situace a potřeb.

Tabulka č. 12: Dávky poskytované Penzijním fondem Komerční banky

Charakteristika podmínek vzniku nároku na dávky a pro výplatu dávek poskytovaných z penzijního připojištění	
starobní penze	
<ul style="list-style-type: none"> starobní penzi lze sjednat samostatně nebo v kombinaci s ostatními druhy penzí, tj. penzí invalidní, výsluhovou nebo pozůstalostní nebo jen některou z nich, měsíční výše starobní penze závisí na celkové výši finančních prostředků na individuálním účtu účastníka a na formě zvolené starobní penze 	
invalidní penze	
<ul style="list-style-type: none"> invalidní penze se nadále vyplácí i tehdy, jestliže připojištěný přestal být plně invalidní podle předpisů o důchodovém pojištění nebo dosáhl nároku na starobní důchod podle předpisů o důchodovém pojištění, klientovi PF KB, kterému byla přiznána invalidní penze, může vzniknout nárok na starobní penzi z PP jen na základě nové smlouvy, měsíční výše dávek invalidní penze závisí na celkové výši finančních prostředků na osobním individuálním účtu účastníka a též na formě zvolené invalidní penze 	
výsluhová penze	
<ul style="list-style-type: none"> měsíční výše dávek výsluhové penze závisí na úhrnné výši finančních prostředků určených na tuto penzi na individuálním účtu účastníka a na formě účastníkem zvolené výsluhové penze 	
pozůstalostní penze	
<ul style="list-style-type: none"> účastník, který zemřel, platil příspěvky na PP po sjednání této penze alespoň 36 kalendářních měsíců a kterému ještě nebyla vyplácena starobní nebo invalidní penze nebo vyplaceno jednorázové vyrovnání místo těchto penzí, poté oprávněné osobě náleží dočasná pozůstalostní penze vyplácená po sjednanou dobu minimálně však 36 kalendářních měsíců, výše pozůstalostní penze závisí na celkové sumě finančních prostředků na osobním individuálním účtu zemřelého a době, po kterou má být poskytována 	
nebo	<ul style="list-style-type: none"> zemře-li připojištěný pobírající doživotní starobní, invalidní nebo výsluhovou penzi spojenou s nárokem na výplatu penze pozůstalostní, oprávněná osoba obdrží dočasnou pozůstalostní penzi ve výši starobní, invalidní nebo výsluhové penze zemřelého po dobu 2 let
nebo	<ul style="list-style-type: none"> zemřelý pobíral doživotní starobní, invalidní nebo výsluhovou penzi se zaručenou dobou výplaty, přičemž zaručená doba výplaty penze dosud neuplynula, náleží osobě určené účastníkem ve smlouvě dočasná pozůstalostní penze ve výši penze zemřelého vyplácená po zbytek zaručené doby
jednorázové vyrovnání	
<ul style="list-style-type: none"> klient, který splnil podmínky pro vznik nároku na starobní, invalidní či výsluhovou penzi, může namísto výplaty penze požádat PF o jednorázové vyrovnání spočívající ve výplatě celé finanční částky vedené na jeho osobním účtu na příslušnou penzi 	
odbytné	
<ul style="list-style-type: none"> výše odbytného se stanoví jako úhrn příspěvků zaplacených připojištěným a podílu na výnosech hospodaření fondu odpovídajícího výši účastníkem zaplacených příspěvků 	

Zdroj: PENZIJNÍHO FONDU KOMERČNÍ BANKY, A. S. *Penzijní plán č. 4*. 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.

Dávka penzijního připojištění se přiznává na základě písemné žádosti s úředně ověřeným podpisem účastníka nebo jiné osoby určené ve smlouvě o PP, nejdříve ke dni splnění podmínek vzniku nároku na příslušnou dávku. V žádosti o přiznání dávky musí být uveden den, od kterého má být penze, jednorázové vyrovnání či odbytné přiznáno a skutečnosti prokazující splnění podmínek,

kteřé nárok na přiznání konkrétní dávky zakládají (doklad o úmrtí účastníka, o přiznání plného invalidního důchodu z důchodového pojištění apod.). V žádosti o některou z doživotních penzí může připojištěný požádat, stejně jako u penzijního fondu ČSLP, o mimořádnou výplatu první splátky, maximálně však do výše třetiny celkové částky evidované na jeho osobním účtu na příslušnou penzi ke dni, od kterého má být penze přiznána. [16]

4.2 Kde lze uzavřít smlouvu o penzijním připojištění?

Přestože PF KB pracuje zcela samostatně a na Komerční bance nezávisle, nabízí prostřednictvím její široké sítě 105 poboček a více jak 250 expozitur své produkty a služby po celém území ČR. Penzijní fond KB dále spolupracuje s obchodními zástupci, makléřskými a poradenskými společnostmi. Smlouvu o penzijním připojištění lze uzavřít též přes Internet.

4.3 Výhody pro klienty

Penzijní fond Komerční banky, a. s. se od počátku svého působení snaží produkt penzijního připojištění prezentovat jako samostatný, přesto ve spolupráci s Komerční pojišťovnou, a. s. připravil komplexní pojistný program Harmonie. A také poskytuje věrnostní kartu Sphere Card. Podrobnosti o pojistném programu Harmonie i věrnostní kartě Sphere Card jsou uvedeny v příloze č. 8.

I o Penzijním fondu Komerční banky, a. s. jsou další informace uvedeny v následující kapitole.

5. KOMPARATIVNÍ ANALÝZA VYBRANÝCH PENZIJNÍCH FONDŮ

Cílem mé bakalářské práce bylo zhodnotit penzijní připojištění se státním příspěvkem jako samostatný produkt na českém trhu, ale také porovnat dva penzijní fondy působící na našem trhu, Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s. a Penzijní fond Komerční banky, a. s., a proto následující tabulka shrnuje další odlišnosti těchto dvou penzijních fondů.

Tabulka č. 13: Shrnutí rozdílů mezi PF CSLP a PF KB

Credit Suisse Life & Pensions penzijní fond, a. s.			Název PF	Penzijní fond Komerční banky, a. s.		
Čistý zisk, připsaný výnos klientům a počet aktivních účastníků (k 31. 12.)						
Čistý zisk	Výnos	Počet účastníků	Rok	Počet účastníků	Výnos	Čistý zisk
613.394.000 Kč	3,40 %	564.700	2003	266.815	3,40 %	365.097.000 Kč
611.204.000 Kč	3,41 %	585.668	2002	241.773	4,63 %	420.323.000 Kč
182.730.000 Kč	4,25 %	249.692	2001	252.898	4,40 %	327.102.000 Kč
53.531.000 Kč	4,10 %	190.010	2000	251.483	4,89 %	292.242.000 Kč
110.924.000 Kč	6,50 %	171.034	1999	214.458	7,19 %	357.141.000 Kč
15.734.000 Kč	10,10 %	130.000	1998	212.593	9,51 %	405.094.000 Kč
- 11.169.000 Kč	11,20 %	45.000	1997	264.908	9,10 %	278.332.000 Kč
- 21.042.000 Kč	11,45 %	.	1996	.	8,36 %	121.849.000 Kč
- 15.476.000 Kč	12,80 %	.	1995	.	9,44 %	28.658.000 Kč
Typy vyplácených penzí a min. pojištěná doba						
<ul style="list-style-type: none"> starobní (60 měsíců) invalidní (60 měsíců) výsluhová (180 měsíců) pozůstalostní (36 měsíců)			Penze a pojištěná doba	<ul style="list-style-type: none"> starobní (60 měsíců) invalidní (36 měsíců) výsluhová (180 měsíců) pozůstalostní (36 měsíců)		
Výhody a doplňkové produkty pro klienty						
<ul style="list-style-type: none"> kreditní karta VISA Credit Suisse od HVB Bank, cestovní zdravotní pojištění od VZP			Výhody	<ul style="list-style-type: none"> věrnostní karta Sphere Card, komplexní pojistný program Harmonie ve spolupráci s Komerční pojišťovnou		
Ocenění						
Rok získání	Název, logo a charakteristika ocenění					Rok získání
2004, 2002	 Banka roku®	Penzijní fond roku: jedna z nejsledovanějších kategorií v rámci prestižní soutěže MasterCard Banka roku – ocenění služeb a produktů penzijních fondů				2004, 2003, 2002
2003, 2002		Rhodos: ocenění za firemní image				2004, 2002
2003		Zlatá, stříbrná a bronzová koruna: ocenění za nejlepší produkt v oblasti penzijního připojištění				2004

Zdroj: Credit Suisse Life & Pensions [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <http://www.cslife.cz>
 Penzijní fond Komerční banky, a. s. [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <http://www.pfkb.cz>
 Peníze [online]. [16. 3. 2005]. Dostupné z: <http://www.penize.cz>

Penzijní fond Credit Suisse Life & Pensions a Penzijní fond Komerční banky se liší v mnoha ohledech:

- v počtu aktivních účastníků - PF CSLP měl v roce 2003 nejvíce aktivních účastníků ze všech penzijních fondů působících na českém trhu, jelikož v daném roce byl ještě nejsilnějším penzijním fondem z hlediska počtu klientů,
- v dosaženém čistém zisku a připsaném výnosu klientům - PF CSLP připsal nejvyšší výnosy svým klientům v roce 1995, přestože dosáhl v daném roce ztráty a PF KB poukázal účastníkům PP u svého PF nejvyšší výnosy v roce 1998, kdy dosáhl jednoho z nejvyšších zisků za dobu své existence na českém trhu,
- v získaných oceněních - pro potenciální klienty určitého penzijního fondu může být velkým stimulem pro sjednání PP právě u daného fondu i řada ocenění, které fond obdržel během posledních několika let od odborné veřejnosti.

Ale já se zaměřím především na odlišnosti týkající se vyplácených penzí, jelikož to považuji za prioritu, o kterou by se měli zajímat všichni potenciální účastníci systému penzijního připojištění se státním příspěvkem, než uzavřou smlouvu o penzijním připojištění u konkrétního penzijního fondu.

Oba mnou zvolené penzijní fondy poskytují starobní, invalidní, výsluhovou a pozůstalostní penzi formou doživotně vyplácených penzí nebo jednorázového vyrovnání, ale Penzijní fond KB dále nabízí i výplatu penze starobní, invalidní a výsluhové se zaručenou dobou výplaty deset let.

Dále je nutné zmínit jednu skutečnost, která souvisí se starobní a výsluhovou penzí. Příspěvek placený ve prospěch účastníka, který si sjednal výsluhovou penzi u penzijního fondu CS, je z jedné poloviny určen na starobní penzi a z druhé poloviny na výsluhovou penzi. Ale u PF Komerční banky si klient procento podílu připadající na starobní a na výsluhovou penzi z měsíčního příspěvku stanovuje sám, ovšem musí být splněna podmínka, že příspěvek určený na výsluhovou penzi nesmí být vyšší než příspěvek na starobní penzi.

Ještě bych ráda podotkla, že minimální pojištěná doba u invalidní penze je u PF KB pouhých 36 kalendářních měsíců a u PF CSLP tato min. doba činí už 60 kalendářních měsíců. Rozdíl tedy dvou kalendářních roků by se mohl zdát jako zanedbatelný, ale v některých těžkých životních situacích lze i „pouhých“ 24 měsíců považovat ze velice dlouhé období.

6. SOUKROMÉ DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Vhodných produktů k vytvoření vlastních peněžních zdrojů pro financování postaktivní části života je v ČR několik. Vedle penzijního připojištění se státním příspěvkem se nejvíce využívá životní pojištění, já se zaměřím na soukromé důchodové pojištění, které v rámci životního pojištění kryje pouze jedno ze dvou základních rizik – riziko dožití. Pojištění pro případ dožití se orientuje pouze na zabezpečení tvorby úspor. Od většiny produktů životního pojištění se liší tím, že jako plnění poskytuje důchod a nikoliv kapitál, tj. jednorázové vyrovnání.

Podle způsobu určení okamžiku počátku výplaty důchodu rozlišujeme:

- pojištění ihned splatného důchodu za jednorázové pojistné a
- pojištění odloženého důchodu za běžné pojistné (tato forma je obvyklejší).

Doba výplaty důchodu může být ohraničena sjednanou dobou výplaty, dočasným důchodem, nebo se může jednat o doživotně vyplácený důchod.

Základní podoba soukromého důchodového pojištění je vhodná pouze v případě, že pojištěný nepovažuje za nutné zabezpečit pozůstalé po své smrti. Pojištění starobního důchodu ve své základní variantě je tedy pro většinu klientů nedostačující a proto je doplněno o dílčí pojištění rizika smrti:

- vrácení zaplaceného pojistného v případě úmrtí pojištěného buď v době placení pojistného, nebo po zahájení výplaty důchodu s tím, že se odečtou již vyplacené částky důchodu,
- stanovení minimálního počtu let výplaty důchodu bez zřetele na život pojištěného,
- kombinace s pozůstalostním důchodem atd., což z něj činí smíšené pojištění.

V případě pojištění odloženého doživotního důchodu lze navíc kombinovat starobní důchod s důchodem invalidním. Jestliže by se pojistník v době placení pojistného stal invalidním, pak by při sjednání invalidního důchodu začal ihned pobírat důchod a byl by zproštěn od placení běžného pojistného.

Za ideální zabezpečení ve stáří a zabezpečení pozůstalých u soukromého důchodového pojištění lze podle mého názoru považovat sdružené důchodové pojištění, které zahrnuje pojištění starobního důchodu, pojištění pozůstalostního důchodu a pojištění invalidního důchodu, obsahuje též zproštění od placení pojistného při vzniku invalidity a v případě smrti pojistníka. Toto pojištění je ovšem dražší. [1]

6.1 Srovnání penzijního připojištění a soukromého důchodového pojištění

Stejně jako penzijní připojištění, tak i životní pojištění slouží jako doplněk ke státnímu systému sociálního zabezpečení, ale v mnohém se od sebe liší.

Tabulka č. 14: Srovnání penzijního připojištění a soukromého důchodového pojištění

	PP se státním příspěvkem	Soukromé důchodové pojištění
Penzijní plán	příspěvkově definovaný	dávkově definovaný
Přenositelnost nároků	přenositelnost nároků účastníků mezi fondy je zajištěna jak systémo- vě (příspěvkově definovaný systém), tak právně (umožňuje to zákon)	není přenositelnost nároků pojištěných (u dávkově definovaného systému exis- tuje v rámci pojistného kmene vysoká solidarita)
Počet smluv	připojištěný může mít uzavřeno více smluv, ale platit příspěvky může současně pouze u jednoho PF	občan může mít uzavřeno více pojist- ných smluv a na ně současně platit pojistné
Státní příspěvek	ano	ne
Dozor	dozor nad činností penzijních fondů vykonává MF ČR	dozor nad činností pojišťoven vykonává též MF ČR
Nezdanitelná část základu daně pro zaměstnance	nárok na daňovou úlevu získá každý, kdo zaplatí za zdaňovací období více než 6.000 Kč, to co je zapláceno nad 6.000 Kč, je možné odečíst od základu daně, přičemž nejvyšší povolený daňový odpočet činí 12.000 Kč	maximální odečitatelná částka činí pro poplatníka 12.000 Kč ze zaplaceného běžného pojistného ve zdaňovacím ob- dobí na jeho soukromé životní pojištění (podmínky: pojištění uzavřeno alespoň na 5 let, min. do 60 let věku, min. po- jistná částka 40.000 Kč nebo 70.000 Kč, pojištěný je plátcem pojistného a též poplatníkem daně z příjmu)
Daňově uznatelné výdaje (náklady) pro zaměstnavatele	zaměstnavatel si může zahrnout do nákladů příspěvek na PP až do výše 3 % vyměřovacího základu zaměstnance pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti	zaměstnavatel si může odečíst ze zák- ladu pro výpočet daně z příjmu až 8.000 Kč ročně na jednoho zaměstnance, jemuž přispívá na soukromé životní pojištění

Zdroj: KUČEROVÁ, K. *Penzijní připojištění se státním příspěvkem a životní pojištění jako součást důchodového systému ČR*. [Diplomová práce] Liberec: Technická univerzita v Liberci – Hospodářská fakulta, 2003.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Penzijní připojištění se státním příspěvkem i soukromé důchodové pojištění slouží k zajištění, popř. udržení stávající životní úrovně v poproduktivním věku. V případě, že se člověk rozhodne zabezpečit se pro stáří formou jak soukromého důchodového pojištění a zároveň si sjedná penzijní připojištění u některého z penzijních fondů, může si snížit svůj základ pro výpočet daně z příjmu ročně až o 24.000 Kč, tj. až 12.000 Kč za soukromé životní pojištění a až 12.000 Kč za penzijní připojištění. Kombinace obou těchto produktů je tedy z hlediska daňového výhodná, ovšem záleží na finanční situaci každého občana, zda si může dovolit financovat oba tyto druhy krytí potřeb ve stáří.

ZÁVĚR

V současnosti stát vyplácí důchody penzistům z toho, co průběžně vybere od pracující populace na sociálním pojištění. Tento princip funguje, jen když příspěvky těch, kteří do systému platí, stačí na výplatu těm, kteří ze systému čerpají. Problém ale nastává, vzrůstá-li počet obyvatel v poproduktivním věku a zároveň klesá počet aktivních občanů v produktivním věku, k čemuž v České republice díky nepříznivým demografickým faktorům, jako je stárnutí populace, změna věkové struktury, pokles porodnosti atd., dochází.

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat penzijní připojištění se státním příspěvkem jako jedno ze základních alternativních řešení finančních potřeb ve stáří ke státem garantovanému příjmu v podobě starobní penze, jelikož penzijní připojištění je jedním z nejvýhodnějších způsobů dlouhodobého zhodnocování vložených finančních prostředků za přispění státu. Tento produkt vykazuje řadu předností, ale lze v něm shledat i určité nedostatky.

Výhody penzijního připojištění:

- měsíční státní příspěvek 50 Kč až 150 Kč po celou dobu spoření,
- možnost snížení daňového základu pro výpočet daně z příjmu až o 12.000 Kč ročně při měsíčním příspěvku více než 500 Kč,
- příspěvky za účastníka PP může částečně nebo zcela hradit zaměstnavatel, případně třetí osoba,
- z příspěvku zaměstnavatele neplatí zaměstnanec daň, a to až do výše 5 % vyměřovacího základu zaměstnance pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,
- také zaměstnavatel, který přispívá svým zaměstnancům na jejich PP, si může o tyto příspěvky snížit svůj základ daně z příjmů až do výše 3 % hrubé mzdy zaměstnance,
- zaměstnanec ani zaměstnavatel neplatí z příspěvku zaměstnavatele sociální a zdravotní pojištění,
- způsob výplaty dávek si klient zvolí, teprve až na výplatu vznikne nárok,
- podíly na výnosech fondu ve formě připsaných výnosů, které jsou téměř vždy o několik procentních bodů vyšší než inflace.

Nevýhody penzijního připojištění:

- k naspořeným peněžním prostředkům se účastník dostane až za poměrně dlouhou dobu (nejdříve za 15 let v podobě výsluhové penze),

- finanční prostředky uložené v penzijním fondu nejsou pojištěny a ani stát neručí za jejich výplatu v případě krachu penzijního fondu, ovšem zákon o penzijním připojištění se státním příspěvkem ukládá fondům řadu omezení, co se týče investiční strategie penzijního fondu, tato příslušná omezení by měla pomoci zajistit spolehlivé nakládání s prostředky účastníků a penzijní fondy působící na českém trhu jsou také většinou součástí silných a důvěryhodných domácích nebo zahraničních finančních institucí a skupin.

Penzijní připojištění se státním příspěvkem se stalo důležitou součástí českého finančního trhu a pro státní „kasu“ je žádoucí, aby si na stáří spořilo stále více lidí. Ovšem cestu do penzijních fondů nachází každoročně méně klientů, protože se blíží nasycení trhu. Na penzijní připojištění si přispívají už téměř tři miliony obyvatel České republiky a v penzijních fondech je nashromážděno téměř 94 miliard korun. Přibližně 27 až 30 procent všech připojištěných dostává na své PP příspěvek od zaměstnavatele.

Každý v produktivním věku by měl část svých příjmů ukládat do penzijního fondu nebo jiného doplňkového systému ke státnímu důchodovému pojištění, jako je např. životní pojištění, aby povinné důchodové pojištění nebylo jeho jediným zdrojem příjmů ve stáří, jelikož tyto alternativní zdroje přispívají k udržení přiměřené životní úrovně v postaktivním věku. Čím dříve si lidé začnou spořit na penzi, tím nižší částku mohou spořit, jelikož to vykompenzují délkou spoření.

Zájem o PP převládá u středních a starších věkových kategorií se středními a vyššími příjmy, ale největší nedostatky současného důchodového systému pocítí dnešní mladí lidé, kteří si ovšem nutnost individuálního zabezpečení na stáří zatím dostatečně neuvědomují. Dle mého názoru bude penzijní připojištění hrát stále významnější úlohu v zajištění občanů ve stáří, už dnes má 10 % Čechů obavy z nedostatku financí v poproduktivním věku.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PUBLIKACE:

- [1] VOSTATEK, J. *Sociální a soukromé pojištění*. 1. vyd. Praha: CODEX Bohemia, 2000. ISBN 80-85963-21-3.
- [2] CIPRA, T. *Penzijní připojištění a jeho výpočetní aspekty*. 1. vyd. Praha: HZ Praha, 1996. ISBN 80-86009-04-1.

ZÁKONY:

- [3] *Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením.*
- [4] *Zákon č. 36/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem a o změnách některých zákonů souvisejících s jeho zavedením, ve znění pozdějších předpisů.*
- [5] *Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.*

VÝROČNÍ ZPRÁVA:

- [6] *Výroční zpráva Credit Suisse Life & Pensions pojišťovny, a. s.* 1. vyd. Praha, 2002.

PERIODIKA:

- [7] *Liberecký den*. Č. 277. České Budějovice: Vltava – Labe – Press, 2004. ISSN 1214-8571.
- [8] *Liberecký den*. Č. 49. České Budějovice: Vltava – Labe – Press, 2005. ISSN 1214-8571.

INTERNETOVÉ ADRESY:

- [9] *Asociace penzijních fondů České republiky* [online]. [8. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.apfcr.cz>>
- [10] *Credit Suisse Life & Pensions* [online]. [11. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.cslife.cz>>
- [11] *Penzijní fond Komerční banky, a. s.* [online]. [11. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.pfkb.cz>>
- [12] *Finance* [online]. [4. 10. 2004]. Dostupné z: <<http://www.finance.cz>>

MATERIÁLY PENZIJNÍCH FONDŮ:

- [13] CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND, A. S. *Statut*. 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.
- [14] CREDIT SUISSE LIFE & PENSIONS PENZIJNÍ FOND, A. S. *Penzijní plán VI*. 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.
- [15] PENZIJNÍ FOND KOMERČNÍ BANKY, A. S. *Statut*. 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.
- [16] PENZIJNÍ FOND KOMERČNÍ BANKY, A. S. *Penzijní plán č. 4*. 1. vyd. b. m.: b. n., cca 2004.
- [17] PENZIJNÍ FOND KOMERČNÍ BANKY, A. S. *Další poskytnuté materiály*.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Penzijní fondy působící v České republice	1 str.
Příloha č. 2: Údaje o akcionářské struktuře, auditorech, depozitářích a správcích portfolia PF ..	1 str.
Příloha č. 3: Vybraná ekonomická data za 4. čtvrtletí 2004 – APF ČR	1 str.
Příloha č. 4: Statut a Penzijní plán VI. Credit Suisse Life & Pensions penzijního fondu, a. s. ...	6 str.
Příloha č. 5: Statut a Penzijní plán č. 4 Penzijního fondu Komerční banky, a. s.	8 str.
Příloha č. 6: Srovnání penzijních plánů Penzijního fondu Komerční banky, a. s.	1 str.
Příloha č. 7: Kreditní karta VISA Credit Suisse a cestovní zdravotní pojištění	2 str.
Příloha č. 8: Sphere Card a pojistný program Harmonie	1 str.